

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6907 Superior Avenue, Cleveland, Ohio. 44103. Telephone: 431-6344

XLIX

Sausis — January 15, 1964

6 Nr.

ILIUSTRUOTAS TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

PANAMOS ĮVYKIŲ PAMOKA

PASKUTINIEJI NERAMUMAI NESUDARĖ JOKIOS STAIGMENOS JAV GLOBALINĖS POLITIKOS STEBĖTOJAMS, NES JIE BUVO LOGIŠKA TOS POLITIKOS IŠDAVA. — NEGALIMA REKALAUTI KOLONIZACIJOS PABAIGIMO AFRIKOJE, NEATSISAKANT TO PATIES AMERIKOJE. — NERYŽTINGA POLITIKA KUBOS ATVEJU PADRĄSINO PANAMIEČIUS.

Vytautas Meškauskas

Pagal Lietuvų Kalbos Vadovą žodis 'panama' tarp kitko reiškia sukčiavimą, apgavystę. Tokios reikšmės jau nerasi Eyclopaedia Britannica žodyne. Per daug jau pergyvenome įvairių ir daug didesnio masto sukčiavimų ir apgavysčių, kad bankrotas bendrovės, pasiryžusios perkirsti kanalą pačia siauriausia Amerikos žemyno vieta, vis dar reikėtų tą nedorybę. Tačiau ir šiandien tas žodis daugeliui ausų neskamba visai maloniai. Jis reiškia bankrotą, tiesa, ne finansinį, bet JAV užsienio politikos. Nestai kas ten įvyko paskutinėmis dienomis yra logiška JAV globalinės politikos išvada.

Panama, pradedant tą žodį didžiąja raide, yra 1,200,000 gyventojų kraštas, užimančias apie 28 tūkstančių kvadratinį mylių plotą, to krašto sostinė — Kaimo dydžio. Lotynų Amerikai priklausomybės Ispanijai nusikračius, Panama priklausė Kolumbijai. Kai mintis per tą kraštą iškasti kanalą, jungiantį Atlanto ir Ramųjį vandenynus, pradėjo realizuoti, jis pasiskelbė nepriklausomybę. Jo gyventojai norėjo patys pasidžiaugti tokios statybos nauda, o nesidalinti ja su didesne Kolumbijos valstybe. Žinoma, ne be to, kad nepriklausoma maža Panama atrodė esanti daug parankesnė tą syk vandenynus valdžiusiai D. Britanijai ir JAV, kurios kanalu buvo gyvybiniai suinteresuotos. Nepriklausoma Panama pasiskelbė 1903 metais.

Kalbos apie kanalo perkasmą prasidėjo beveik šimtą metų anksčiau, kada beveik niekas nežinojo, kaip tą praktiškai padaryti. Tik tarp 1870 ir 1875 m. JAV inžinieriai padarė reikalingus tyrinėjimus. 1876 metais susidarė specialieji europiečių bendrovė kanalo iškasimui, gavusi tam reikalui koncesiją iš Kolumbijos vyriausybės. Vėliau bendrovė kels kartus persitvarkė, tačiau iškasti kanalą ji nepajėgė, nepaisant to, kad tos bendrovės priekyje kurį laiką buvo inžinierius Ferdinand de Lesseps, Sueso kanalo kūrėjas. Mat, čia sąlygos buvo daug sunkesnės. Sąsmauka, skirianti abu vandenynus buvo kalnuota, klimatas karštas (temperatūros vidurkis 80°) ir drėgnas (drėgmės vidurkis 80%). Tuo laiku JAV buvo kilusi mintis ir pradėti realūs žygiai pastatyti savo kanalą per Nicaragua respublikos teritoriją.

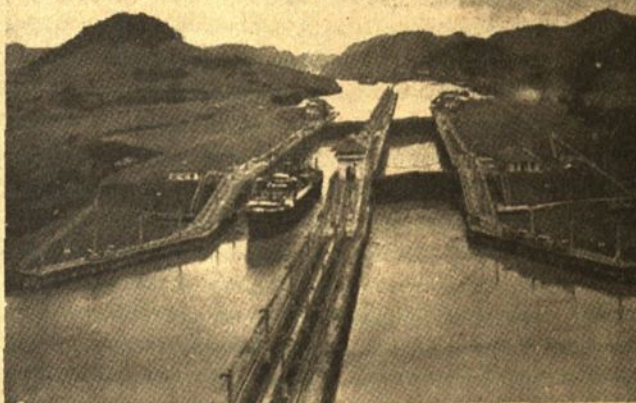
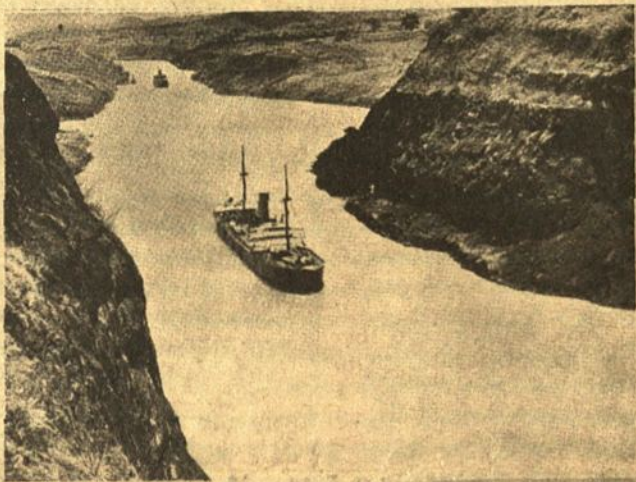
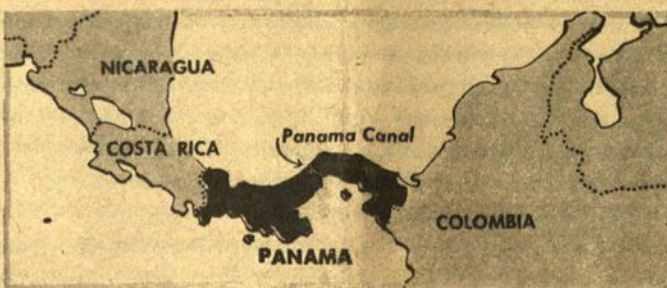
1898 metų JAV — Ispanijos karas, išvadavęs kitą JAV dabartinių rūpesčių šaltinį — Kubą, sustiprino nuotaikas JAV, kad kanalas yra būtinas ir kad jis turi būti JAV kontrolėje. Prancūzų bendrovei bankrutavus ir lietuvių kalbą praturtinus žodžiu 'panama', kongresas įgalino prezidentą šiuo jau padarytą darbą ir turį nupirkti už 40 milijonų dolerių. (Bendrovė tiems reikalams buvo išleidusi penkis kartus daugiau kapitalo).

giau kapitalo).

Trumpai tariant, JAV 1904 metais perėmė kanalo kasimo darbus ir po 10 metų, 1914 m. rugpjūčio 3 d. jį perplaukė pirmas laivas. Kaina — 366,650,000 dolerių. Reikia pastebėti, kad kanalas yra gana kompliktuotas, nes vietomis pakyla net iki 85 pėdų nuo jūros paviršiaus. 1962 m. juo perplaukė net 11,149 laivai, už tai sumokėję per 57 milijonus dolerių.

Pagal susitarimą su Panamos respublika, 10 mylių zona, kuria

eina tas kanalas, atiduota administruoti, naudoti ir ginti JAV. Už tai JAV atiduoda dalį pelno ir iš darbų prie kanalo išgyvena visa respublika, kurios importas net keturis kartus viršija eksportą. Panamos gyventojų 12% sudaro baltieji, 13% negrai, o kiti baltųjų, indėnų ir negrų mišinys. Yra dar ir visai necivilizuotų indėnų. Pačioje kanalo zonoje gyvena apie 42,000 žmonių, daugumoje amerikiečiai, kurie turi savo mokyklas ir pan. Zoną tvarko amerikiečių paskirtas gubernatorius.

Panamos kanalo vaizdai

— Nelisk, aš pirmas pamačiau!...

KADAISE BUVO LAISVI PABALTIOJO KRAŠTAI...

Intelektuali liberalų Paryžiuje išėinančio žurnalo "Preuves" paskutinis biuletenis spaudai yra visas pašvęstas Pabaltijo kraštams. Čia duodame pilną jo tekstą pasirašytą vyriausiojo redaktoriaus Armand Gaspard.

Prieš kelias savaites buvau nuvykęs Stockholm dalyvauti minintame Tarptautinio Spaudos Instituto susirinkime. Švedų sostinė buvo papuosta vėliavom — buvo oficialus Prezidento Burgiba vizitas. Ten pat turėjau didelio džiaugsmo susipažinti su puikiais Tuniso Mokyklos menininkais kurių, deja, nepažinojau, kaip dauguma paryžiečių, nes mes jų nebuvome dar matę Paryžiuje. Tą pačią savaitę Angolos nacionalistų šefas Mario de Andrade buvo suruošęs savo spaudos konferenciją į kurią labai simpatyškai reagavo švedų spauda, nuoširdžiai palaikydama tos tautos aspiracijas į laisvę. Tuo pat momentu Stockholm gatvėse vyko manifestacija prieš Pietų Afrikos Uniją ir jos apartheid politiką. Be Afrikos, Azija irgi užėmė nemažai vietos švedų viešame gyvenime. Buvo daug kalbama apie generolą von Horn, Jungt. Tautų misiją Jemene, apie Indiją ir Bandungą. Trumpai sakant, švedija aktyviai sekė tarptautinę politiką.

Toks buvo pirmas įspūdis. Tuo tarpu, kai tolimųjų kraštų padėtis taip stipriai domino švedijos viešąją nuomonę, kaimyninių kraštų padėtis atrodė ypatingai užmiršta. Aš galvoju apie Pabaltijo kraštus, taip arti nuo čia, kito pusėj Baltijos jūros, už kokių 300 mylių nuo švedų kraštų. Esant Stockholm atrodė, lyg kad tie kraštai priklausytų kitam pasauliui ir, faktas, jie yra kitame pasaulyje. Šiandien — sovietinės respublikos. Kadaise, tai yra vos prieš dvidešimt metų, jos buvo trys laisvos, laimingos, ekonominiai tvirtos respublikos, galėdumėm jas palyginti su Valstybėmis, kaip Danija, Švedija ar Šveicarija.

Apie tuos Pabaltijo kraštus — Estiją, Latviją, Lietuvą, retai tekalbama. Žinoma, ne vien tik švedijoje. Gal pasauliui, kuris jas paaukojo ant tarptautinės taikos aukuro, yra nesmagu ir neįdomu prisiminti apie jų egzistenciją. Net ir išmintingoji UNESCO nepanaudojo jai pripažinto mokslinio griežtumo, kai prieš keletą mėnesių "Organisation pour l'Education, la Science et la Culture" išleido brošiūrą "L'égalité des droits entre races et nationalités en URSS" (Lygybė teisių

rasėse ir tautybėse URSS), paruošta I.P. Tsamerian (filosofijos daktaras) ir S.L. Ronine (teisių daktaras); tie pasižymėję mokslo vyrai tarpe kito ko kalbėjo apie sovietinio režimo Lietuvoje, Latvijoje ir Estijoje "restauraciją" 1940 m., "kurios laisvu noru prisijungė prie Sovietų S-gos". Neatrodė, kad šita trijų Pabaltijo Valstybių pavergimo versija būtų sukėlus daug protestų net iš Vakarų Europos valstybių pusės, kurios tačiau apmoka didžiąją dalį UNESCO biudžeto ir kurios nepripažino de jure Pabaltijo Kraštų aneksijos. (Pav. jų atstovai tebėra įrašomi į Diplomatinio korpuso narius Didžiojoje Britanijoje).

Trumpai priminkime kryžiaus kelius tų trijų mažų tautų pasibaigus paskutinijam pasauliniam karui. Bet, pirmiausia, kas yra tos tautos kurios sudarė šėšių milijonų gyventojų grupę? Štai, šiaurėje, estai, suomių kaimynai, su kuriais jie turi daug bendro: kilmę, lingvistiką (finougurų šaką) ir tikybą (liuteronai). Latviai yra irgi protestantai, bet jie, kaip ir lietuviai, priklauso indoeuropiečių grupei, jų kalbos yra seniausios iš gyvųjų tos grupės kalbų. Lietuviai, kurių yra tiek, kiek estų ir latvių drauge, skiriasi nuo latvių savo tikyba — jie priklauso Romos Katalikų bažnyčiai.

1940 m. Hitlerio-Stalino susitarimo pasekoje URSS užviešpatavo tose trijose Valstybėse ir jas staiga prijungia. Šioji tragedijomedita eina taip toli, kad komunistų partijai vadovaujant išrinkti Seimai, tam reikalui, rankų plovimui atsisako nuo tautinės nepriklausomybės. Naujieji autoritetai atvykę tiesiai iš Maskvos vykdė skubiai sovietizaciją kraštuose; būtent išveža Sibiran desėtkus tūkstančių "abejotinių" piliečių, kurių sąrašai buvo jau iš anksto paruošti Kremliuje. (Yra žinoma, pav., sąrašas 14,695 latvių, kurie buvo išvežti tarp 13 ir 14 birželio 1941 m.).

Hitlerininkų okupacija tarp 1941-1945 m. nepagerino Pabaltijo likimo. Apskaičiuota, kad naciai nužudė 280,000 žydų Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje. Tačiau, vokiečiams traukiantis, 250,000 pabaltiečių pasirinko pasitraukti į Vakarų.

Raudonosios armijos grįžimas yra lydimas sovietizacijos atnaujinimu. Ūkiai yra priverstinai kolektyvizuojami, bet iki šiol žemės ūkio gamyba nepasiekė prieškarinio lygio. Eina nuolatinė kova prieš "buržuazinį nacionalizmą". Net tradicinės fol-

(Nukelta 1 psl.)

Prieš 40 metų, 1923 m. sausio 15 d., Klaipėdos uostas prijungtas prie Lietuvos. Nepriklausomybės metais pažinęs kultūrinio ir ekonominio žydėjimo laikotarpį, 1945 m. pradžioje sovietų kariuomenės buvo užimtas ir šiandien, kaip ir visa Lietuva, yra sovietų okupuotas.

PASKUTINĖS MUSSOLINIO GYVENIMO DIENOS 6

CLARA PETACCI KRITO PIRMOJI...

Kur važiuoti? Vienas partizanų, lydėjęs Pedro su jo belaisviais, pasakė žinąs netoli- mais saugią vietą.

-- Aš pažįstu vieną ūkininką, pas kurį sukilimo metu slapstėsi. Tai netoli Bonzanigo, Azzano kalnuose.

Abu automobiliai iš naujo pajudėjo. Pasiekę kalnuotą vietą, Mussolini ir Clara išlipo iš automobilio. Buvo tamsu, nors šaklurk, ir per porą žingsnių nieko nesimatė. Be to smarkus lietus kliudė važiuoti. Partizanai subelaisviais pradėjo kopti į kalną siauru taku. Aukštumoje jie pasiekė aikštelę kur buvo izoliuota ūkininko sodyba. Juos pasitiko tarpdury šeimininkas Giacomo De Maria.

Pedro paaiškino ūkininkams: -- Mes turime du belaisvius, priimkite gerai. Jie čia praleis vieną naktį.

Po to Pedro su savo adjutan- tu pasižvalgė, palikdamas tik du jaunus partizanus, Sandrino ir Lino, kuriems buvo įsakytas nepasižalinti ir nemiegoti.

Šeimininkė viršų paruošė kambarį ir Mussolini su Clara nesidavė du kartus prašomi, pasikėlė į kambarį.

Apie 11 val. ryto pabudo ir pradėjo laukti tolimesnių likimo. Lauke nuo ežero sklaidėsi rūkas. Lietus jau buvo nustojęs, Clara dar gulėjo lovoje susisupusi į baltą antklodę. Jos akys buvo ašarotos. Vidurdienį De Maria jiems davė užkąsti dešros, pieno ir duonos.

4 val. po pietų laiptuose pasigirdo žingsniai ir į kambarį įėjo du ginkluoti vyrai. Didysis buvo panašus į kino aktorį Clark Gable. Jis buvo nervuotas.

-- Kastai? paklausė Mussolini.
-- Aš atėjau jus išlaisvinti! Duče nustebė ir paskui staiga apsidžiaugė.

-- Tikrai? Tai reikia paskubėti. Nereikia gaišti laiko. Kur mes vyksime?

Didysis vyras dar jo paklausė:

-- Ar tu ginkluotas?

-- Ne -- atsakė Mussolinis. Greitai apsiėmęs, Mussolinis ir Clara išsėkė atėjusius. Mussolini atgavo nuotaiką ir pasakė: -- Aš tau duosiu imperiją!

Nusileidę į miestelį, jie pasiekė kelią, kur laukė juodus automobilis. Kaimiečiai su žingeidumu žiūrėjo į ginkluotus nepažįstamuosius.

Žmogus su ūsais vadinosi Valerio, tas pats kuris generolui Cadornai pranešė apie savo misiją likviduoti Mussolini. Gavęs raštą, leidžiantį įvykdyti mirties sprendimą, jis atvyko ieškoti Mussolinio. Dabar, pavažiavęs su belaisviais apie 50 metrų iki Belmonte sodybos, kuri buvo atverta aukšto mūro siena, Valerio davė ženklą šoferiui sustoti. Kas toliau dėjosi?

Valerio išlipo iš automobilio ir liepė tą patį padaryti savo belaisviams. Clara tuo momentu, atrodo suprato, kas jų laukia ir apsidairė aplink. Pastatęs juos prie mūro, Valerio greitai paskelbė mirties sprendimą.

Mussolini pasiliko ramus, bet Clara staiga savo kūnu uždengė Mussolinį ir pradėjo šaukti: "Jūs negalite to daryti, jūs negalite". Valerio suriko jai pasitraukti ar-

ba irgi nudėsiąs. Bet Clara dengė Mussolinį, lyg nebūtų girdėjusi. Tuo metu Valerio paspaudė gaiduką. Pasigirdo skilimas, bet šoviny neišsišovė ir automatas užsikirtė. Mussolini krutėlėjo. Clara puolė prie Valerio, griebdama už automato vamzdžio ir šaukdama: "Jūs negalite šitaip žudyti..."

Valerio liepė atnešti naują ginklą. Petro atnešė kitą automobilį. Tuo metu Mussolini atse- gęs palatą, rodydamas į krūtinę, sušuko: "Šauk į krūtinę".

Valerio paleido salvę. Pirmoji buvo paliesta Clara, kuri krito neišleisdama garso. Mussolini išreiškė tuoj pat krito, bet dar buvo gyvas ir keletą sekundžių konvulsingai daužėsi žemėje.

Tada Valerio išsitraukė savo revolverį ir nusitaikęs į širdį, paleido tris šūvius. Paskui patikrinęs, kad Mussolini nebejudą, šaltai nusikeikė...

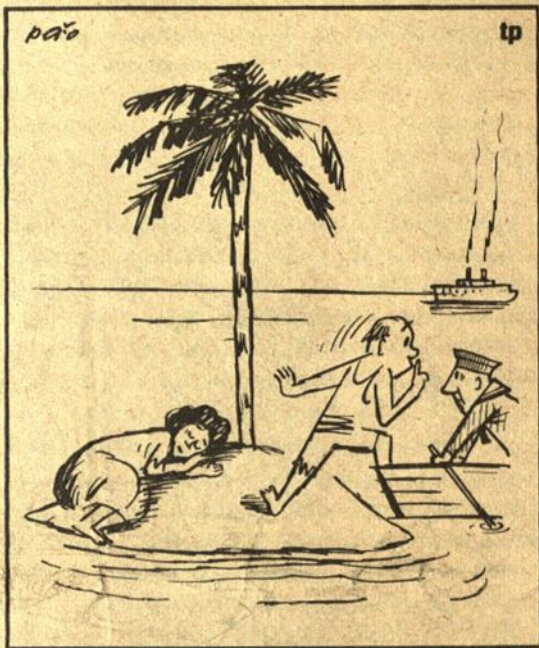
Lavonai liko gulėti prie kelio apie porą valandų, saugomi dviejų partizanų Sandrino ir Lino. Vėliau atvyko jų pasiimti su automobiliu kitas būrys partizanų ir nuvežė į Dongo, kur aikštėje jau gulėjo sumesta daugiau sušaudytų fašistų.

Kitą rytą septyniolika lavonų buvo išmesti Milane Loreto aikštėje, kur kadaise vokiečiai prie garažo sušaudė 15 italų patriotų. Greit apie lavonus susirinko minia žmonių. Buvo tyčiojamas, juokiamasi. Vienam vyrui kilo idėja buvusį diktatorių ir jo meilužę pakarti už kojų. Žmonės, apsvaigę pergale, rėkė ir prišartinę spaudė į sūbuojančius "paku- ruoklius"...

Kadaise buvo laisvi Pabaltijo kraštai...

(Atkelta iš 1 psl.)

Klorinės šventės yra draudžiamos. Priešingai, rusų kalba tapo privaloma mokyklose ir vis labiau plečiasi administracijoje ir spaudoje. Estijoje respublikos laikraštis rusų kalba pasiekia to paties egzempliorių skaičiaus kaip svarbieji vietiniai laikraščiai. Tie kurie priešinosi yra "valioni", pav., Latvijoje 1958-1960 m. nukentėjo krašto vadovai. Tais pačiais metais rektorius ir daug profesorių Vilniaus (Lietuva) uni-

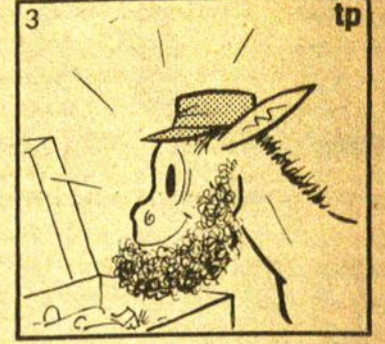
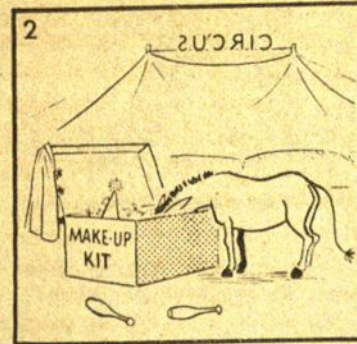
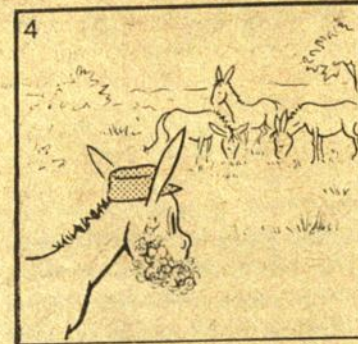
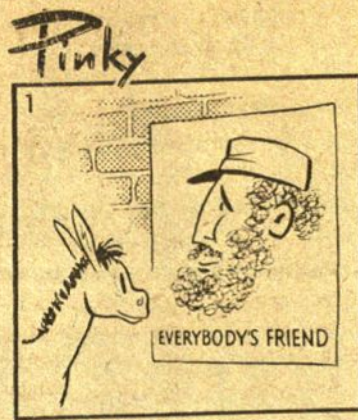
Be žodžių...

Maloniu metu... Kiekvienu metu... lėkštė skanių spaghetti ir šalta bonka Stroh's alaus. Ragauk, kad patirtum, ką ant ugnies darymas teikia alaus skoniui. Tai lengvesnis alus... suteikia malonumą prie gero maisto. Aptarnauk save švelnesniu ir gaivinančiu Stroh's, alum, kuris vienintelis Amerikoje darytas ugnimi.

THE STROH BREWERY COMPANY, DETROIT 26, MICHIGAN

PREMIUM QUALITY ALWAYS... POPULAR PRICES EVERYWHERE

versitete buvo atšaukti dėl "tautinio nukrypimo". Režimas kovoja ir su religija -- daugiau pusės maldos namų yra uždaryta tuose trijuose kraštuose nuo jų nepriklausomybės praradimo; daug kunigų ir pastorių yra persekiojami. Žinoma atvejų, kad vien tik bažnyčios lankymas yra pakankama priežastis išmesti estų studentus iš Talino universiteto.

Tai ne viskas. Išvežimai tęsiami dideliu mastu. Iš vienos pusės, tuoj po karo įtartinas elementas (dešimtys tūkstančių) buvo deportuoti Sibiran; iš antros, po Stalino mirties, tūkstančiai jaunų pabaltiečių buvo perkelti anapus Uralo dirvonams plėsti. Tuo būdu, pabaltiečių vietinių gyventojų nuostoliai siekia pusę milijono.

Masinių išvežimų pasekoje susidariusi tuštuma yra užpildoma rusų ar slavų kilmės emigrantais. Lyginant prieškarinės statistikos duomenis su paskutiniu sovietų gyventojų surašymu 1959 m., konstatuojama kad rusiškas elementas trijose valstybėse padidėjo nuo 318,000 iki 1,212,000 žmonių. Estijoje šitas elementas sudaro dabar 24% gyventojų skaičiaus, Latvijoje 38%.

(al)

DIRVOS NOVELĖS KONKURSUI rankraščiams paskutinė data 1964 m. kovo 31 d.

TEMA. Autoriams suteikiama neribojama teisė novelės tema, turinį ir pobūdį patiems pasirinkti.

ILGIS. Novelės rankraštis privalo būti ne trumpesnis, kaip 16 standartinių mašinraščio puslapių spaudai, praleidžiant vieną tarpą. Pageidaujama, kad novelė nebūtų ilgesnė, kaip 50 mašinraščio puslapių, tačiau toleruojamos išimtys, atsižvelgiant į novelės siužetą ir meninę vertę.

LAIKAS. Paskutinė rankraščiui įteikti data: 1964 metų kovo mėnesio 31 d.

ADRESAS RANKRAŠČIAMS SIŪSTI: Dirva, Novelės Konkursas, 6907 Superior Ave., Cleveland, Ohio 44103.

PARUOŠIMAS. Konkursui siunčiami rankraščiai būtinai privalo būti paruošti rašomąja mašinėle ir pasirašomi slapyvardžiu. Tas pats slapyvardis užrašomas ant pridedamo voko, kuriame užlipinamas raštelis su autoriaus tikrąja pavarde, adresu ir telefono numeriu. Vokas nebus atidarytas, jeigu ant jo bus pažymėta: nelaimėjus -- neatplėšti.

SĄLYGOS. Laimėjusiam autoriui 250 dolerių premija bus įteikta 1964 m. Dirvos pavasario šventėje. Konkurso skelbėjas turi teisę premijuotąją novelę be papildomo atlyginimo spausdinti Dirvoje, atskiru leidiniu ar novelių rinkinyje. Autorius gali premijuotąją novelę spausdinti antruoju leidimu arba jos siužetą rašyti dramą, poemą ar romaną.

NEPREMIUOTIEJI RANKRAŠČIAI grąžinami jų autoriams arba paliekami naudotis konkurso skelbėjui atskirai sutartomis sąlygomis.

JURY KOMISIJA sudaroma iš trijų asmenų. Ji visai nepriklausomai paprasta balsų dauguma sprendžia, ką premijuoti ir ką rekomenduoti spausdinti. Jos sudėtis ir vieta bus paskelbta Dirvoje vėliau.

Mecenatas -- SIMAS KAŠELIONIS

Kas tik turi gerą skonį
Viską perka pas Lieponį!

Lietuvių Prekybos Namai

FURNITURE CENTER, INC.

Vienintelė lietuvių prekybos įmonė Amerikoje, parduodanti importuotus ir vietos fabriko baldus, kilimus, namų įrengimus; televizijos ir Hi-Fidelity bei Stereo aparatus. Be to, pardavinėja baldus biznio įstaigoms, vasarvietėms, moteliams ir viešbučiams. Dovanai sudaromi specialistų dekoratorių planai.

FURNITURE CENTER, INC., ČIKAGOJE

6211 So. Western Ave., Marquette Parke

Tel. PROspect 8 - 5875

3207 So. Halsted St., Bridgeporte

Tel. VICTory 2-4226

Abi krautuvės atidarytos pirmą ir ketvirtą. nuo 9 val. ryto iki 9 val. vakaro, kitomis dienomis nuo 9 val. ryto iki 6 val. vakaro. Sekmadeniais nuo 12 val. iki 5 val. atidaryta tik Marquette Parko krautuvė.

Panamos įvykiai...

(Atkelta iš 1 psl.)

nerieikalaujant jokių konkrečių premainų. Kubos krizės metu, kada atrodė, kad JAV panaudos jėgą, Panamos vyriausybė prisidėjo prie Kubos komunistinio režimo pasmerkimo. Kurį laiką atrodė, kad padarytos nuolaidos vėliau klausime ir padidinimas subsidijų Panamos vyriausybei, santykius su JAV paverė visai draugiškais ir nuoširdžiais. Tačiau kai Kuba vis dėlto liko komunistinė, komunistų agitatorių įkalbinėjimai, kad panamiečiai turėtų sau pasiimti kanalą, vėl pasidarė malonūs. Ir reikėjo tik mažo konflikto dėl vėliavų iškabinimo virš JAV aukštesnės mokyklos kanalo zonoje, kad Panamos vyriausybė vėl pradėtų reikalaui sau viso kanalo, ir negali sakyti, kad ji nebūtų pasidariusi logiškos išvados iš gyvenimo praktikos.

DIRVA

THE LITHUANIAN
NATIONAL NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO. 44103
TELEPHONE: 431-6344

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.
Published every Monday, Wednesday and Friday except in case
of Holidays by American Lithuanian Press Radio Ass'n
VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$11.00. Single copy 10 cents.

Editor-in-chief Jonas Čiuberkis.

Prenumerata metams \$11.00, pusei metų \$6.00. Dirva išeina:
pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais,
išskyrus šventes.

Redaguoja:

Jonas Čiuberkis, Vytautas Gedgaudas ir Jonas P. Palukaitis.
Redakcinė kolegija: P. Bastys, E. Čekienė, A. Laikinas,
R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

PIRMAJĄ VEIKSMĄ ATLIKĘS LIETUVIŲ FONDAS

Lietuvių Fondas, persirėjęs per 100,000 dol., atliko pirmąjį savo
dramos veiksmą. Sakytume, tai buvo įdomus, dramatiškas, satyros
gijomis perpintas lietuvių išsilavinimo užsimojimas. Tame veiksmo ne-
stigo entuziazmo ir skepticizmo, aklo pritarimo ir opozicijos, pa-
riotinių šūkių bei obalsių, teisinių ir ekonominių patarimų.

Šiaip ar taip, yra fondas su 100,000 žaliukų. Tai jau faktorius,
apie kurį vien juokauti ar numoti ranka būtų netikslu. Šią sumą at-
siekęs, fondas ir savo vadovybei suteikia tvirtesnių argumentų
kritikams atsikirsti. Vieną epitetą tik bus sunkiau panaikinti, tai
žmonių lūpose prigijusį antrinį pavadinimą -- "daktarų fondą" gar-
sinamą. Bet ir čia nėra nieko piktybinio, nes mūsų gydytojai, to
fondo sielos ir jauno, energingo kolegos dr. A. Razmos skatinami,
prisidėjo savąja "lito dalimi", kai kuriems jau pradėjus dvigubinti
savo tūkstintinius įnašus.

Būtų netikslu šiandien vėl grįžti į praeitį ir ieškoti priežasčių,
kodėl Lietuvių Fondas yra toks, o ne kitoks organizaciniame mūsų
visuomenės sąsate, kodėl dar neturi pilnai atsiekęs to, kas buvo ti-
kėtasi ir t.t.

Gal gi tiksliau bus pažvelgti į kai kuriuos faktorius aplinkos gy-
venime, kurie galėtų pasitarnauti to fondo kilimui ir spartesniam
augimui, kiek, žinoma, tie faktoriai įmanomi priimti ar į juos at-
kreipti reikiama dėmesį.

Tik pažvelkime į vieną būdingą reiškinį Amerikos ūkiniam gyve-
nime ir pamatysime, kaip organizacijos išnaudoja visas progas ir
galimybes iš to susikurti sau "pragyvenimą".

Štai, įvairių religijų bažnytinės ar religinės organizacijos, įtar-
pe ir katalikiškos parapijos, ne tik stato bažnyčias, bet prie jų išlai-
ko mokyklas, parapijų sales, ligonines, prieglaudas ir kitas labda-
ringas ir švietimo institucijas. Šalia to, daugelis jų turi savo nuosa-
vybėje -- viešbučius, prekybos įmones, vyno daryklas, tekstilės
fabrikus ir -- žemę, ant kurios pastatytas Jankių stadionas New Yorke!
Turint omeny, kad bažnytinės organizacijos nemoka valstybinių
mokesčių, tų įmonių ir turtų pajamos sudaro stamboką įplaukų sumą.

Trys Bloomingtono (Illinois) protestantų parapijos, kartu susidė-
ję, savo laiku buvo nupirkę Daytono Biltmore viešbutį. Jį vėl parda-
vus, gauta gryno pelno 450,000 dol. South Caroline valstijoje viena
baptistų parapija turi tekstilės fabriką 2,9 mil. dol. vertės. Chicago
katalikiškoji šv. Andriejaus parapija yra Roosevelt viešbučio Holly-
woode ir El Rancho viešbučio Sacramento savininkė. Gi katalikų or-
ganizacijos Knights of Columbus nuosavybėje yra 1953 m. nupirktas
žemės sklypas, ant kurio šiandien stovi pastatytas Jankių stadionas
New Yorke. Jie turi kitų nuosavybių, siekiančių 200 mil. dol. vertės.

Daugelis parapijų turtus įgyja paveldėjimo keliu. Taip Bostone,
vienas iš Loewes kino teatrų, priklausęs vienai parapijai, ir jame ro-
domi religiniai filmai. New Yorko jezuitų Lojolos Universitetas turi
nuosavą televizijos stotį WWL, kuri už 1 min. skelbimą ima 325 dol.,
žinoma, jokių mokesčių už tai neatskaitant. The Christian Brothers
ordino darykla, dar 1800 metais pradėjusi gaminti bažnytinį vyną,
šiandien yra išp lėtusi į populiarią ir žinomą alkoholinių gėrimų ga-
myklą.

Tai vis tik keli iš daugelio pavyzdžių, kaip religinės ir labdaros
organizacijos sugeba įsiterpti į šio krašto ekonominį gyvenimą ir iš-
naudoti jo privatumus savo tikslams įgyvendinti.

Šie pavyzdžiai pirštu rodo į Lietuvių Fondo 100,000 dol. kapitalą.
Su tokia suma jau galima pradėti svarstymus apie investicijas. Tokius
svarstymus pradėjus, žinoma, tektų atitraukti laiką nuo aplinkraščių
ir straipsnių rašymo, kuriuose vis dar pagrindiniu objektu lieka --
pavienui tautiečių geroji valia ir -- auka. Tam metodui išeinant iš ma-
dos, vertėtų ir Lietuvių Fondo vadovybei pergalvoti kapitalo išna-
dojimo ir jo ugdymo metodai.

(J.Č.)

KAS TURĖTŲ VAŽIUOTI
Į DALLAS?

Dirvoje tilpęs L. Izickio lai-
škas "Man nepatinka..." užgauna
ne tik p. V. Meškauską, kaip pui-
kų žurnalistą, bet tuo pačiu ir vi-
sus tuos, kurie panašiai galvoja,
tad jaučiu pareigą stoti nus-
kriaustojo pusėn.

Kas ne kas jau turėtų vežti
laurų vainiką ant Oswaldo kapo,
bet tik ne Meškauskas. Visoje
mūsų periodinėje spaudoje niekas
kitas nėra taip aiškiai, logiškai ir
griežtai pasisakęs prieš komu-
nistus, jų sukybes bei šūnybes,
Amerikos vadų nesugebėjimą ir
naivumą kovoje su jais bei gre-
siantį pavojų Vakarams, kaip p.
Meškauskas.

Už ką gi puolamas gerb. ko-
mentatorius? Ar už tai, kad jis
perduoda teisingus, nors ir nema-
lionius faktus? Ne kartą ir aš no-
rėjau matyti jį klystantį, de-
ja, jis iki šiol mano paties žiniomis
ir ne iš tų pačių šaltinių visad
buvo, kiek prisimenu, teisingas.

"Politikavimą po laidotuvių"
skaičiau, bet nieko blogo ar už-

gaunančio kieno nors jausmus
nemačiau. Iš kur tas jautrumas?
Kas liečia respublikonų ar demo-
kratų partijas, -- be abejo, --
tiek vienoje, tiek kitoje partijoje
turime gerų vyrų, patriotų ir an-
tikomunistų, bet faktas yra tas
(jeigu jau norime kalbėti apie fak-
tus), kad demokratų pusėje, gaila,
tokių yra labai jau mažai. Keis-
tas p. Žemelio klausimas, kas
liečia palyginimą sen. Goldwaterio
ir velionio prezidento, kuris
iš jų būtų geresnis, nors velionio
mirtį pergyvenau, atrodo, ne
lengviau, negu netekęs penkių ar-
timiausių draugų, kurie žuvo nuo
bolševikų. Prie kogi jau prieita?!

Žinoma, čia laisvas kraštas,
bet negražu mėtyti akmenis į tuos,
kurie kovoja prieš mūsų ir tuo pa-
čiu Amerikos priešus. Jie verti
mūsų pagarbos. Bent moralinio
atlyginimo jie reikalingi. Geriau
mes meskim akmenis į velionio
a.a. prazidento ir mūsų tautos žu-
dikus, o ne sūlykim vainiką vež-
ti į Dallas.

Gi Meškausko skaityti ir rašy-
ti, ką ir kaip, nemokykime! Jis
pakankamai jau "gramatnas".
Buvau kadaise pramokęs žydiškai
skaityti: iš dešinės į kairę. Gal
kam patinka toks skaitymo būdas,
bet neprimeskim jo kitiems. O
gąsdinti irgi nereikia. Dirva ver-
ta, ir daugiau negu verta, skai-

SVEČIUOSE PAS PREL. KAZIMIERĄ ŠAULĮ Vasario 16 Akto signatarą

Būdamas Naujų Metų proga
Šveicarijos pietuose, itališkame
Tesino kantone, kurį aukšti kal-
nai saugo nuo žvarbių šiaurės
vėjų ir kur sausio mėnesį jau
jaučiamas tarytum pavasario
dvelkimas, aplankiau Lugano
mieste gyvenantį visai lietuvių
tautai brangų asmenį -- prela-
tą Kazimierą Šaulį, Vasario 16
d. Lietuvos valstybės nepriklau-
somybės paskelbimo akto signa-
tarą.

Prelatas š. m. sausio 16 d.
baigia 92-sius gyvenimo metus.
Atsižėlgęs į prelo biblinį am-
žių, nenustabu, kad jis mane
priėmė, pats pasilikdamas lovo-
je. Ne todėl, kad jis sirgtų, bet
dėl paprastos priežasties, jog
amžius reikalauja savo duoklės.
Šiaip prelatas savo sveikata ypa-
tingai nenusiskundžia, tik sakosi,
jog jam kartais sunku vaikščio-
ti. "Bus kokia liga nuo senat-
vės įsimetusi į kojas". Kai orai
atšyla, jis vis dėlto dar vienas
išeina į miestą ir, atlikęs reika-
lus, šiek tiek pasivaikščioja.

Prelatas Šaulys jau beveik 20
metų gyvena Švedų Šv. Brigitos
vienuolyje išlaikomame pensione,
kur turi erdvų kambarį.

Klausiu prelatą, kiek jam su-
kako amžiaus. Jis nusišypso ir
atsako italių kalba: "Šimtas be
aštuonių!". Ir čia pat pastebi,
jog jis pensione, kur dažniau-
sia tenka kalbėti itališkai, juo-
kauja, jog jam tik aštuoneri
metai betruksta iki šimto.

Palinkiu prelatui, kad jis to-
kio jubiliejinio amžiaus susi-
laikytų.

"Gal būt, Savaime kalendorius
yra negailėstingas, piktas daly-
kas. Metai greit skrieja, nors
mano amžiuje 8 metai, kurių
stinga iki šimto, daug reikšia".

Bet iš visos laikysenos matau,
kad prelatas yra gana tikras,
jog susilauks 100 metų. Gyvybės
liepsna jame dar stipriai dega,
nors nuo mano paskutinio apsi-
lankymo pastebiu kai kurių pa-
keitimų.

Prelatas pasakoja, jog Kalė-
doms ir Naujiesiems Metams gavęs
apie 60-70 sveikinių.

"Ne į visus pajėgsiu atsakyti.
Bet ačiū, kad manęs neužmiršta".

Prelatas klausia, kas nauja
Lietuvoje. Tuo pat metu jis ima
pasakoti, jog ir jis kartkartėmis
gaunąs laiškų iš Lietuvos.

Matau ant sofos "Europos Lie-
tuvų" ir kelis Ziuricho dienraš-
čius vokiečių kalba. Klausiu, ar
seka spauda.

"Skaityti, nors ne visada pajė-
giu viską peržvelgti. Iš "Euro-
pos Lietuvio" patiriu žinių iš
Lietuvos".

Kiekvieną kartą, kai lankyda-
vau prelatą Šaulį, man didelį iš-
pūdį darydavo jo nuostabi atmin-
tis. Ir dabar dar dažnai prasi-
veržia prelo dvasinis lankstus-
mas. Jis prisimena gimtąją
Švėkšnį, gimines. Jis dar pri-
mena, jog esąs gimęs 1872 me-
tų sausio 16 d., ir čia pat vėl
pakartoja savo pastabą, jog ka-
lendorius esąs piktas dalykas...

Kai atsisveikins ir palinkė-
jęs prelatui geros sveikatos,

tyti jau vien tik dėl p. Meškausko
puikių politinių straipsnių, nors
ir iš "Lietuviško taško" rašytų,
ar žiūrint pro lietuvišką langą ar
plyšį.

Juozas Jurkus
Rochester, N.Y.

grįžtų į pensiono salioną, ant
sienos pastebiu Švedų karaliaus
ir maršalo Mannerheimo foto-
grafijas. Jie yra ten lankęsi ir
gyvenę. Skandinavams Tesinas
yra išsvajotasis pietų kraštas.

O mums lietuviams, su šiuo
dailiu šveicarų žemės kampyru
susijęs dviejų Vasario 16 dienos
akto signatarų likimas, abiejų
Šaulių, kurie nešioja tą pačią
pavarde, bet nebuvo tiesioginiai
giminės. Vienas jų, mano ap-
lankytasis prelatas Kazimieras
Šaulys, įžengė į biblinį amžių.
Kitas -- Lietuvos diplomatas
daktaras Jurgis Šaulys -- bai-
gė čia savo amžių.

Buvau nuėjęs aplankyti savo
buvusiojo šefo, Dr. Jurgio Šau-
lio, kapą. Kelias veda į Luga-
no priemiestį Suviglianą. Pra-
einu pro namą, kuriame Šaulys
paskutiniaisiais metais gyveno ir
kur mirė. Našlė Mafalda Šau-
lienė -- Salvatini namą parda-
vė ir apsigyveno Lugano apy-
linkėse vienoje sanatorijoje. Ko-
piu aukščiau į Monte Bre ir pa-
siekiau Šv. Jurgio bažnyčią, o už
jos už kokių 200 metrų ant kal-
no pašlaitės prisiliejusios ka-
pinaitės. Lygios vietos čia ne-
daug, kalnas gan status, tad kars-

tai dažniausiai įmūrijami į uo-
lą. Surandu ir daktaro kapą.
Karstas įleistas į uolą, o ant
marmūrinės lentos įgraviruotas
užrašas lietuvių ir italių kalbo-
mis: Dr. Jurgis Šaulys, gimęs
5.V.1879, miręs 18.X.1948. Lie-
tuvos Ministeris, pasirašęs Lie-
tuvos nepriklausomybės aktą.
Ministro di Lituania. Firmatario
dell'atto d'Indipendenza della Li-
tuania.

Iš kapinių atsiveria žavėtinias
vaizdas į Lugano miestą ir ežer-
ą. Tolumoje dunkso aukšti kal-
nagubriai. Sausio mėnesio saulė
dar neturi ryškumo ir horizonte
spalvos blanksta. Kažkoks daili-
ninkas tapo Šv. Jurgio bažnyčią
žyd-o dangaus fone. Kapinės su-
pa naujai įrengtas parkas. Dabar
parkas apmirus, bet netrukus
vėl ims skleistis pumpurai, pra-
sidės naujas gyvenimas.

Šis nuostabių gražus kraštas
yra priglaudęs Lietuvos valsty-
bės vyrą, Nepriklausomybės ak-
to signatarą. Jis yra pareiškęs
norą, kai Lietuva vėl kelsis nau-
jam gyvenimui, kai išaus pava-
sarėlis, -- kad jo palaikai bū-
tų perkelti į jo gimtąją šalį.
Dr. Jurgis Šaulys jaunystėje
kai kada savo straipsnius (jis

gi buvo net "Varpo" redaktorius!)
pasirašinėjo Jurgio Bekampio
vardu. Kai jo palaikai išsės Vil-
niuje Rasų Kapuose, jis tikrai
nebebus bekampis.

(ag)

NAUJI SLA NAMAI VASAROTOJAMS

Audrai ir potvyniai sunaikinus
SLA poilsio namus Atlantic City,
Pildomajai Tarybai teko daug rū-
pintis naujų panašių namų įsigy-
jimui.

Pagaliau patogūs namai, kad
ir ilgai ieškojus, derinus ir gali-
mybes kalkuliavus, pasirinkti ir
nupirkti Atlantic City. Įvairių pa-
togumų bus daugiau ir patsai sky-
pas kiek didesnis. Dokumentai
SLA prezidento P. Dargio jau pa-
sirašyti sausio 11 dieną.

Tad po tam tikros pertraukos
nariai vėl galės džiaugtis ma-
loniomis atostogomis savųjų tar-
pe. Svečiai irgi bus visados mie-
lai priimami lengvomis sąlygo-
mis. Be to, šiais metais ten pat
numatoma ir Jaunimo Savaitė.

Paraginkit savo pa-
žįstamus užsiprenu-
meruoti DIRVĄ

- Drauge Fidel, nemurmėk, nes gerai žinai, kad mes čia esame parodyti
pasauliui mūsų nuoširdų bendradarbiavimą!...

Mutual Federal Bendrovės rekordas

4 1/2 %
MOKAME

metinį dividendą už
visas taupymo sąs-
kaitas.

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą do-lerį.
- Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government

2202 W. CERMAK ROAD -- CHICAGO 8, ILL.
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanauskas, Pres.

VIEŠĖDAMI CHICAGOJE PIRKITE NAUJOJE MODERNOJE

MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĖJE

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. Janušaitis ir J. Mažeika

ČIA GĖRIMUS PIRKSITE TIKRAI PIGIAI! TIK KELETAS PAVYZDŽIŲ

1. STREGA — Liqueur, Import. from Italy... 5th \$5.75
2. KRON BRANNVIN AQUAVIT švediška... 5th \$3.98
3. NAPOLEON Vermouth, Import. from France... 5th \$1.19
4. Popular GERMAN VSOP Brand... 5th \$1.69
5. PORT. SOUTHERN, RHINE Wine... 5th \$.69

6. ST. REMY BRAND, Import. from France... 5th \$3.98
7. LIEBFRAUMLICH Wine... 5th \$.98
8. BORDEAUX Wine, Red or White... 5th \$.98

Be to, didžiausias pasirinkimas importuotų
maisto produktų iš viso pasaulio kraštų.

KAIP EUROPOJE VERTINAMI AMERIKOS FILMAI

Nepaisant televizijos pamėgimo, Europoje kino teatrai dar vis sutraukia žiūrovų ir, atrodo, dar tolimas metas, kai televizija galės galutinai nurungti kiną. JAV kino žiūrovai kiek skiriasi nuo europietiškių. JAV-se tenka mažiau matyti prancūzų, italų ar švedų bei lenkų gamybos filmų, o daugiau -- JAV -- Hollywoodo ar New Yorko gamybos. Tačiau kiekvienas sekąs kino meno pažangą, visuomet suras Kenmore Kiną Bostone, Normandie ar Paris New Yorke, pagaliau jis sugebės nugalėti nuotolius ir atsidurs Sunset kine, ar Crest ar Vagabond Los Angeles mieste, -- kuriuose kaip tik rodomi tie prancūzų ar italų, pagaliau lenkų ir kartais -- sovietų filminiai šedevrai.

Taip, reikia pripažinti, kad amerikiniai filmai pastaraisiais metais padarė pažangą. Nepasakytinėje čia vietoje ir ypatingai malonus reiškiny, kad lietuviai broliai Mekai su savo "Aleliuja kalnams" jau buvo atžymėti europiniuose filmų festivaliuose ir dabar laukiami eiliniuose kinuose (New Yorke filmas jau rodomas nuo gruodžio vidurio ir pakliuvo net į "Time" žurnalo rekomenduojamų, taigi -- geriausių filmų sąrašą).

Reikia gero režisieriaus ir karta jam pavyksta -- taip buvo su Billy Wilder "Irma la Douce", grakščiuoju filminiu farsu, kuris bent iš dalies primena geruosius JAV komedijų ar musicalus laikus su "An American in Paris" ir kt. priešaky. Europoje buvo atkreiptas dėmesys į "Lelijas lauke" filmą ir į Hitchcock "Paukščius", tačiau šiam pastarajam

VYT. ALSEIKA
Dirvos korespondentas
V. Vokietijoje

griežtieji europiniai kritikai priskyre daug neigiamų bruožų ir jei išklė ką teigiamo, tai -- paukščių išdresiravimą. Tiesa, kai kurie filmai pasirodo vėlokal, bet dar gali jais pasigėrėti -- štai toks "Alcatraz kalnys" su Burt Lancasteriu, neabejotinai vienu gambiausių šių dienų filmo aktorių. Padarė įspūdį ir "Miracle Worker" apie akląją Keller.

JAV filmai, kurie turi savo publiką ir kuriais Hollywoodas vis dar pasinėšęs "daryti pinigą", tai vad. kolosaliniai filmai, užsitęsia bent 3 ar daugiau valandų. Jei prieš porą metų buvo pavykęs "El Cid", to nepasakytume apie pastarųjų dviejų metų filminius "banginius" (ar kaip kitaip juos bepavadintume...). Imantrus kritikas ir kiek labiau įžvalgus europinis kino lankytojas nieku būdu negalėjo susižavėti 30 mil. dol. kaštavusia "Kleopatra" (jau kas kita vyriškai publikos daliai). Filme gerai Cezarį suvaidino Rex Harrison, buvo kelios neblogos scenos, bet -- kur meno polėkiai, kur kitų vaidyba, kur milijoninis užmojis? Beveik tą patį galėtume pasakyti apie kitus du ilguosius filmus -- "55 dienas Pekine" ir Cineramos "Tai buvo laukiniai Vakariai". Tai filmai, kurie, tartume, žiūrovo negalėjo "prietrenkti" -- dar blogiau, jis tegalėjo susidaryti įspūdį, kad JAV filmų gamyba blaškosi ir... vis nesuranda receptų, kuriuo būdu atitraukti publiką nuo televizinių mažų, bet jau vis labiau spalvotų ekranėlių "livingrūmuose", pato-

giai besėdint ir alų besisurbiojant. (Tas pats vyksta ir Europoje).

Beje, Europoje labai vertinamas Orson Welles ir dar pernai pakartotas jo seniai pastatytas "Citizen Kane" sutraukdavo nemažai publikos -- juk tai vienas geriausių šio amžiaus filmų. Europoje tas Welles pastatė Kafkos "Der Prozess" (Trial) su Perkin-su ir pasirodė, kad į "Kane" autorių buvo dėtos per didelės viltys -- filmas nepadarė didesnio įspūdžio, nors jis ir įdomus ir savo pastatymu pranašesnis už ne vieną JAV gaminį.

Pagaliau, kalbėdami apie JAV filmus, dar nepamirškime, kad esama dar, daugiausia Universal studijos pagamintų, spalvinių komedijų su Doris Day, Cary Grant, ir kitais. Jos gerokai šafojingos (kad ir paskutinioji "A Thrill of it all") puikiai ir ironiškai parvaizduoja kasdieninio amerikiečio gyvenimą ir nenuostabu, kad tuos farselius europiečiai vertina. Juo labiau vokiečiai juos palgyna su savo nepavykusiais, amerikais gaminiais ir... amerikiečiams teikia didelę pirmenybę bei... dolerių už pajamas.

Jau bene trys - ketveri metai, kai Europoje kritikai ir publika mėgsta britų pastatymo filmus. Vienas pavyzdžių, tai jų "A taste of honey" -- tai filmai, kuriuose britai meistriškai atskleidžia eilinio brito, darbininko ar sportininko ("Sporting Life") kasdienybę ir jo gyvenimą bei meilę, kur nerasime jokio bereikalingo patoso ar amerikietiško saldimio. Tie patys britai prieš keletis metų visus kontinentus sužavėjo "Kwai tilitu", pernai nukonkuravo amerikiečius savo "Great Escape" (pabėgimas iš nacių stovyklos), pagaliau "Lawrence of Arabia" filmu jie pasirodė sugebą prasiliužti iš tų didžiųjų - ilgiųjų filmų hollywoodinės, banalios rutinos.

Kas dar belieka? Daug. Jei filme tinka matyti, nors ir retai, tikrų filminių deimantų, tai žinokite -- jie bus ar italų, ar prancūzų, ar lenkų, švedų, o kartais graikų ar sovietų gamybos. Leiskite paklausti: ar jau matėte Alain Resnais pastatymo "Murriel" ir Rozier debiutą su filmu "Adieu, Philippine"? Tai patys geriausi pernykščiai prancūzų filmai, o pirmasis jų bus labiau įvertintas nebent tik žiūrovų, kurie filme ieško netuščios pramogos, bet kitų vertybių, žodžiu -- žiūrovas privalo būti pretenzingas.

Italai pagamino ir JAV publikai jau gerai žinomą "Leopardą" ir jis tik vienas itališkojo filmo pa-

jėgumui įrodymų. Iš tos pačios Italijos dar matėme du meistriškus filmus: Rosi past. "Kas nušovė Salvatore G?" ir Pasolini "Accatone", dar ir daug diskusijų sukėlusį Fellinio "8 supuse". Tie patys italai dešimtimis gamina ir serijinius "stipruolių" filmus apie antikinį herojų, apie Ur-susą, įvairius gladiatorius ir pan. ir tai tik rodo, kad įmanoma paskirti duoklę grynai komerciniam reikalui ir -- aukšto meninio lygio filmams. Kad italai meistrai ir komedijoje, gali paliudyti prieš porą metų matytos, su Mastorjanni, "Skyrybos itališkai".

Jau žinoma, kad gilią žmogaus ir tikėjimo problemas kelia Ingmar Bergmanno švedų gamybos filmai (pernai matėme "Švie-

są žiemoje", o šiemet tikimasi pamatyti Švedijoje gerokai apkarpytą jo paskutinįjį filmą "Ty-la"). Dar meskime žvilgsnį į Graikiją -- jos pastatymo, pagal Euripides "Elektrą" filmas buvo klasikiniai geras. Sovietai Europoje pasirodo retai -- tačiau praėj. metų pabaigoje jų du filmai buvo verti dėmesio -- tai antikarinis filmas, be jokio patoso apraiškų "Ivano vaikystė" ir "Meilė turint 16 m. amž.".

Ir jei esame jauslų pasaulyje, negalime nepaminti lenkų pagamintų filmų. Jie stebina ir jie aiškiai iškopė į pačių geriausių gamintojų -- avangardininkų -- eiles. Šių eilučių autorius bėdamas Muenchene su malonumu skubėjo žitreti lenkų filmą "Peilis vandenyje". Tai 80 m. R. Polanskio pastatymas, o seniau buvę Wajdos ar Kawalerowicz režisūros filmai, kaip "Kanal", "Popiol i diamenty" ar "Pociąg" tai vis filminė kūryba, kuria tenka gėrėtis. Pažymėtina, joje nerasi nė kriselio propagandos.

Na, o kaip su vokiečių gamyba?

Trumpai -- ji laikytina nebeegzistuojančia ir vokiečių filmo žlugimas bei merdėjimas jaučiamas vis labiau ir kiekvieną mėnesį. Tiesa, vak. vokiečiai 1963 m. pastatė 50 filmų, tačiau jų tarpe nerasime nė vieno išsiskiriančio ar scenarijum, ar vaidyba ar įmantresniu pastatymu. Tie vokiečiai filmai tebestatomi kelių rūšių: vad. šlageriniai filmai su plokščiu ar radio muzikos herojais, filmai su geroka sekso priemaiša (čia vyrauja Rolf Thiele), jau įgrįsę vad. tėvynės filmai -- vad. Schmulzės ir dar dvi rūšys, kur vokiečiai žada atsigriebti -- tai kriminaliniai filmai (Dr. Mabuse ar E. Wallace kūrinį su filmavimais) ir su "Lobiu ties Silbersee" pradėta vad. wildwest filmų serija. Čia turi vaidmenį ir finansiniai interesai (tikimasi užsienio dėmesio), tačiau ir meniniai ir techniniai tie gaminiai gerokai atsilikę nuo JAV geresnių pavyzdžių. Tad -- vokiečiai laikytini esą paskutinėje eilėje visų Europos kraštų tarpe.

Kino aktorius prancūzas J. P. Belmondo

Kino aktorė šveicarė Maria Schell

DIVIDENDUS MOKAME KAS 90 DIENŲ!

KVIEČIAME PRADĖTI TAUPYTI PAS MUS!

PINIGAI PADĖTI IKI KIEKVIENO MĖNESIO 15-TOS DIENOS, NES DIVIDENDĄ NUO PIRMOS MĖNESIO DIENOS.

4 1/2% PRISIŪSIME DIVIDENDUS KAS 90 DIENŲ ANT INVESTAVIMŲ.

ŠIAS SĄSKAITAS YPATINGAI REKOMENDUOJAME PENSIONIERIAMS, KURIEM PROCENTAI YRA SVARBU GAUTI DAŽNIAU, NES IS TO PRAGYVENA.

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court, Cicero 50, Ill.

JUOZAS F. GRIBASKAS,
sekretorius

Chicago Phone: 242-4395; Suburban Phone: 656-6330

MAY'S DOWNTOWN ON THE HEIGHTS PARMATOWN SOUTHGATE **BASEMENTS**

NAUDOKIT EAGLE STAMPS KAIP PINIGUS VIŠOSE 4 MAY CO KRAUTUVĖSE!

SAUSIO BALTASIS IŠPARDAVIMAS!
SPECIALUS PIRKINYS ! Liuksusinės iki pat kraštų dygsniuotos ANTKLODĖS

KAINAVĖ
9.99
iki 12.99

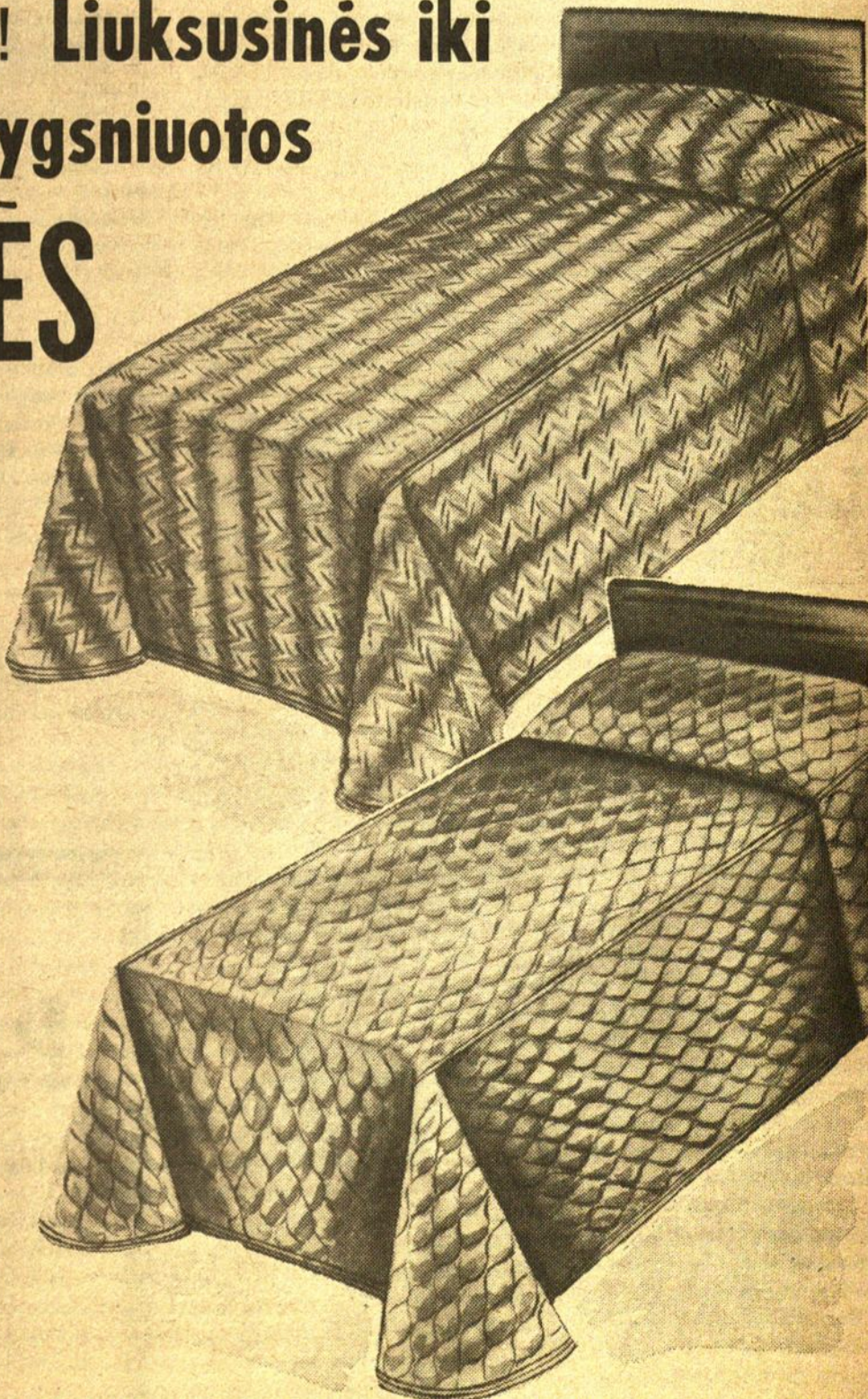
6.99
mažesnės

Pilno dydžio **7.99**

Sutaupote \$3 iki \$5 ant kiekvienos antklodės! Liuksusinės, iki pat kraštų dygsniuotos antklodės, su chromo spalvos acetato siūlėmis ir lygių spalvų. Pagamintos geriausių gamyklų šiame krašte. Įsigykite antklodę, kurios visuomet pageidavote ir už tokią žemą išpardavimo kainą! Malonios akims dekoratyvios spalvos.

Gaila, užsakymai nepriimami nei telefonu, nei paštu.

BASEMENT DOMESTICS DEPARTMENT, THE MAY CO., DOWNTOWN AND BRANCHES

1863 METŲ SUKILIMO REIKŠMĖ LIETUVIŲ TAUTAI

ALT Clevelando skyriaus skelbtojo konkurso rašiny

Sunkūs be galo laikai
Lietuvą brangią suspaudė,
Žūsta vergijoj vaikai,
Daugel jų priešas iššaudė...

Sodžių šimtai pelenuos
Vėjų nešiojami sauso...
Maironis

Rusų užgrobtuose kraštuose Lietuvoje ir Lenkijoje siautė aršūs gyventojų rusinimas bei tautinis ir religinis persikiojimas. Šios sunkios sprespaudos sąlygoje gimė Lenkijoj rezistencija prieš sprespaudėjus. Ši iš sprespaudos išsivadavimo mintis greit persimetė ir į Lietuvą, kuri kaip kibirkštis patriotiškai nusiteikusių lietuvių širdyse įžiebė didelę neapykantos ugnį prieš sprespaudėjus. Dėl tos priežasties įsilepsnojo 1794 ir 1831 metų sukilimai. Šie sukilimai paliko gana skaudžius prisiminimus tautoje. Tačiau laisvės troškimas neužgeso, o priešingai -- dar sustiprėjo ir paliko lyg žariją rusenti iki kito suliepsnojimo. Ir štai 1863 metais Lenkijoj vėl pakyla banga prieš sprespaudėjus, kuri irgi greit persimetė į mūsų šalį. Ši laisvės idėja ir kova įgavo organizuotą formą ir vyko gana planingai. Tuo metu Lietuvoje susikūrė revoliucinis komitetas, pasivadinęs Lietuvos provincijos valdymo skyriumi. Tas komitetas platino lenkiškus ir lietuviškus atsisaukimus, kuriuose buvo skelbiama, jog nuo sukilimo dienos nebėsa jokių luominių skirtumų. Be to, buvo žadama žemė valstiečiams, kurie prisidės prie sukilimo.

Į sukilimo srovę metėsi bajorai, dvarininkai ir valstiečiai, nes visiems rūpėjo vienas tikslas: nusikratyti rusų jungu. Jų apsiginklavimas buvo menkas: medžiokliniai šautuvai, daigiai ir kiti darbo įrankiai. Kad būtų vaizdingiau, žvilgtelkime į V. Mykoliaičio - Putino romaną -- "Sukilėlius", kur atsisipindi 1861-1864 m. lietuvių kovos dėl žemės ir laisvės. "Atskubėjo paliepiečiai, apsiginklavę vėzdais, basliais, spragilais, kastuvais, kauptukais, šakėmis. Pranaistis skyrėsi iš kitų savo įnagiu -- ant ilgo strypo jis turėjo užsimovęs noragą, kuris blykčiojo saulėje piktomis liepsnelėmis."

Visi vienos idėjos vedini rinkosi į miškus. Jiems vadovavo bajorai, kunigai. Garsiausias iš jų buvo kun. A. Mackevičius. Jie reikėsi daugiausia partizaniniais veiksmais, puldami rusų transportus, paralyžuodami susisiekimą ir t.t. Išsiplėtus sukilimo bangai visoje Lietuvoje, sukilimui numalšinti į Vilnių buvo rusų valdžios atsiųstas gubernatorius Mykolas Muravjovas. Atvykęs į Vilnių jis tuojau griebė akcijos ir įsakė sušaudyti du kunigus ir vieną bajorą. Norėdamas įbauginti sukilėlius, jis įsakė Vilniaus prekyvietėje (vėliau Lukiško aikštėje) įrengti kartuves ir ten viešai karti sukilėlius. Be to, jis įkūrė specialiai sukilimui malšinti organizaciją su daliniais įvairiose Lietuvos vietose. Apskrityse paskyrė karo viršininkus, sudarė žandarų kuopas, karo lauko teismus. Į sukilimo malšinimą buvo įtraukti ir valstiečiai. Jiems bu-

INGRIDA STASAITĖ

vo žadama žemė. Tuo tarpu dvarai buvo apdėti dideliais mokesčiais. Todėl nenuostabu, kad silpnai ginkluoti sukilėlių būriai prieš tokį organizuotą jų persekiojimą negalėjo ilgai tęsti. Muravjovas, norėdamas ir moraliai paveikti sukilėlius, vertė Vilniaus ir Žemaičių vyskopus bažnyčiose skelbti prieš sukilimą nukreiptus ganytojiškus laiškus. Vilniaus vyskupas Krasinskas vis dėsė ir už tai buvo išsiųstas į Rusiją. Bajorai, bijodami didesnės sprespaudos ir didesnių mokesčių, greit pareiškė ištikimybę carui. Sukilėliai su šiuo bajorų nusistatymu mėgino kovoti, tačiau nieko konkretaus nepasiekė. Galiausiai caras pažadėjo visiems dovanoti bauses, kas mes ginklus ir grįš į namus. Tačiau dalis sukilėlių dar vis laikėsi miškuose ir ginklų nepadėjo. Ir kaip E. Karnėnas Dirvoje rašo, šventieji Lietuvos miškai buvo geriausi sąjungininkai Lietuvos žmonėms, kada reikėjo slėptis nuo priešo ir koncentruotis kovon prieš įsiveržėlius. Ilgiausiai laikėsi su savo būrių kun. Mackevičius. Jis daug vargo sudarė rusų kariuomenės būriams. Pagaliau ir jo jėgos išseko. Mėgino pabėgti į Prūsiją, bet buvo pagautas ir Kaune pakartas.

Jam žuvus, greit pasibaigė ir sukilimas. Sukilimo aukos stambios. Daug išžudyta, daug ištremta. Kai kuriose vietose buvo į Sibirą ištremti ištisi kaimai. Buvo ir tokių vietų, kur gyventojai buvo iš kaimų išvaryti, o jų sodybos sudegintos, taip kad nė ženklo neliko, kad ten žmonių gyventa. Apskritai, sukilimas pasibaigė labai nesėkmingai, palikdamas didžiulias žaizdas lietuvių tautoje...

Kas iš mūsų nėra skaitęs J. Bilūno "Lindos pasakos", kur aprašomas 1863 metų sukilimo dalyvio valstiečio gyvenimo epizodas. Ne vieną anų metų lietuvių ištiko Juozapatos ilkinimas. O rusinimo banga šimteriopai sustiprėjo ir sprespauda visu sveriu krito ant išvargintų mūsų protėvių pečių. Okupantas dabar patenro viską surusinti, mokyklas, bažnyčias, įstaigas.

Didžiausiam neturte ir varge gimsta genijai, ir tik noras, tvirtas pasiryžimas ir darbas daro žmones didžius. Po tokios nepasisekusios kovos dėl laisvės troškimas nepasiektos tiksls neužgeso. Išlietas kraujas ir tautos kančios pagimdė naujus galiūnus, kurie tautą vedė į šviesesnę rytų. Vienas anų laikų patriotas taip rašė apie meilę savo gimtajai kalbai: "Kad auksu man kalnus kas davinėtų ir už tą tik kalbą atiduoti reikėtų, spiaučiau ant to aukso..." Dabar į atvirą kovą už savo teises išėina lietuviai, sąmoningi tautos sūnūs, daugiausia kilę iš valstiečių. Jie, atsispyrę rusifikacijai ir provoslavų bažnyčios įtakai, išnešė sunkiausią našą ant savo pečių ir padėjo tvirtus pamatus mūsų tautos nepriklausomam gyvenimui. Mūsų liaudis, supratusi apšvietos prasmę, iš paskutiniųjų leido

savo vaikus į mokslo ir davė mūsų tautai eilę išsimokslinusių patriotų, tautinės sąmonės žadintojų, valstybės vyrų.

Vieni jų sukilimo gyvi liudytojai, kiti atgimstančios lietuviškos dvasios atstovai po sukilimo. Simonas Daukantas, vysk. M. Valančius, Laurynas Ivinskis, kun. Antanas Tatarė, Mykolas Akelaitis, kun. Juozas Dovydaitis, vysk. A. Baranuskas, kun. Vienažindys ir kiti. Tai eilė šviesuolių, kurie patys pergyveno visą ano meto tautos tragediją ir aukoję visas savo jėgas lietuvių tautai gelbėti. Nepasisekęs sukilimas šiems vyrams sudavė skaudų smūgį, tačiau nesužlugdė juose laimėjimo vilties. Po sukilimo lietuviškasis veikimas įsikūrė po grindyse. Uždarus parapijines mokyklas, lietuviai mokė savo vaikus slapta, lietuviškoji spauda, įvedus graždanką, buvo platinama slapta. Mažoj Lietuvoje buvo pradėta spausdinti lietuvišką raštą savais rašmenimis. Vyskupas M. Valančius tam darbui davė pradžią. Jis pats rašė ir savo lėšomis tas knygetes leido. Atsirado garbingų talkininkų šiam darbui. Tai knygnešiai. Jie tilžėje spausdintas knygas slapta gabeno į Lietuvą ir jas žmonėse platino. Daugelis knygnešių aukoję net savo gyvybę, leidamiesi į šį rizikingą darbą. Knygnešių vadas Jurgis Bielinis -- Baltasis Ereilis atkakliai skelbė Lietuvos nepriklausomybės idėją. Jis lenkų tautiniame seime Paryžiuje griežtai pareikalavo pripažinti Lietuvos nepriklausomybę, užtat buvo iš kongreso net pašalintas. Jo šūkis buvo: "Nemirsiu, kol maskoliai iš Lietuvos neišeis."

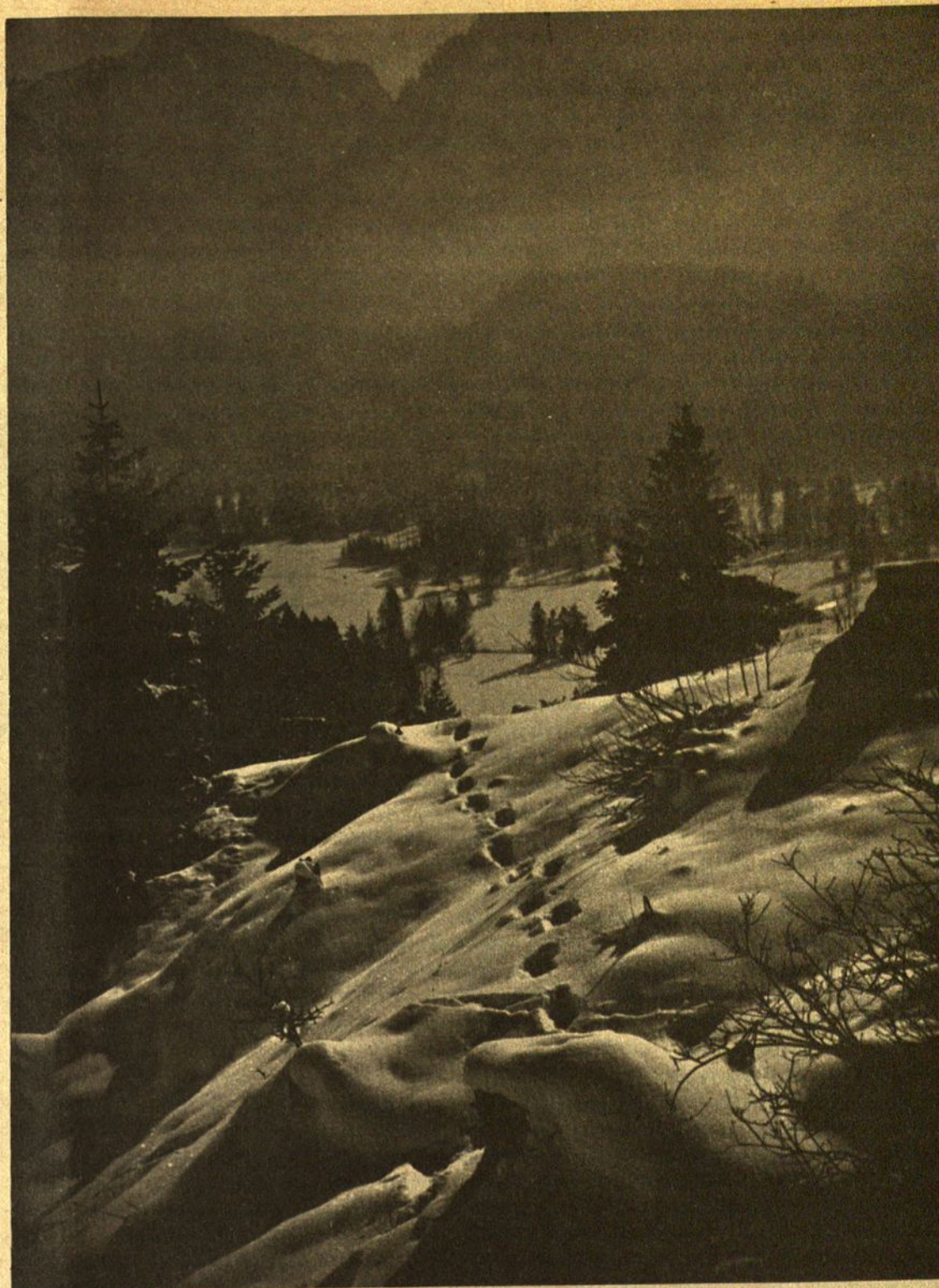
Visi 1863 metų sukilimo aktyviausieji liudininkai, stiprinę katalikybę, dorą ir lietuviybę mūsų tautoje, išugdė eilę galingų stulpų mūsų nepriklausomo gyvenimo rūmams statyti.

Sukilimo dvasia buvo rusenanti kibirkštis pelenuose, kuri įžiebė mūsų tautiškąją sąmonę. Tolėsi tos sąmonės formuotojai -- "Aušra", "Varpas", "Tėvynės Sargas" ir kt. kaip žibintai vedė tautą į nepriklausomą gyvenimą. Pradedant Basanavičium, Kudirką, Maironiu, Vaižgantu ir kitais, visa to meto mūsų inteligentija, kaip ir ano meto miškų broliai sukilėliai siekė sąsąlyginės rusų kapituliacijos ir lietuvių tautos išsilaisvinimo iš sprespaudos.

"Ir aš matau, o Lietuva brangi,
Numintą kojų svetimų ir tautą kančią;
Matau, kaip tu ateinančiais laikais žengi --
Ir vėl Lietuva didinga ir be sielvarto, be pančių".

J. Aistis
Su Aisčiu mes tikime Lietuvos laisve ir ryžtamės sukilėlių dvasia kovoti ir siekti šviesesnio rytojaus mūsų tautai.

Paraginkit savo pažįstamus užsiprenumeruoti DIRVĄ

PĖDOS Į NAUJUOSIUS METUS!

Vyt. Maželio nuotrauka

APIE ŠNEKTAS AUSTRALIJOJE IR ŠIAME KRAŠTE

P. PETRUTIS

Praėjusių metų pabaigoje, tolimoje Australijoje, Melbourne mieste buvo susirinkęs lietuvių sportuojantis jaunimas į kasmetinę sporto šventę. Sportuojant nepamiršti ir š. Amerikos sportininkai. Štai mūsų sportinę vadovybę pasiekęs sveikinimas: "Australijos lietuvių sportuojantis jaunimas suskridęs į XIV-tąją, metinę Sporto Šventę Melbourne, siunčia nuoširdžius sveikinimus savo sporto draugams Šiaurės Amerikoje ir su džiaugsmu nekantriai laukia Amerikos lietuvių sportininkų atsilankymo 1964 m. Australijoje."

O dabar grįžkim atgalios, 1963 m. lapkričio 25 d. Dirvoje atspausstas straipsnis rašančiojo buvo pradėtas šiais žodžiais: "Mūsų krepšininkai važiuoja į Australiją. Tikrai? Kuomet... kaip... kas tokie važiuoja??? Begalės klausukų, o dar daugiau kalbų. Besikalbant taip toli nueita, jog Chicagoje jau "sudarinėjamos" rinktinės ir "išrenkami" vadovai..."

Žodelyčiai "sudarinėjamos" ir "išrenkami" ėmė kai kam ir nepatiko. Visų pirma bičiuliams iš Kanados, o kiek vėliau ir nekurie kitiems. Mat, suinteresuoti skaitytojai mano paminėta rinkinių sudarinėjimą ir vadovų parinkimą, paėmė, taip sakant, už gryną pinigą. Vargė mano! Ką gi, skubu atsiprašyti ir... pasiaiškinti. Taigi atleiskite, mielieji, ir pasak Vinco Kudirkos "iš baimės neišlakstyti".

Užtikrinu Jūs ir visus kitus, kad Chicagoje nėra taip tragiška, kaip kas be-eikalo bando įsivaizduoti. Aiškumo dėlei, tebūna leista (ak, net nesmagu!) suminėti kabučių prasmę. Trumpai tariant, kabutės vartojamos tiesioginei kalbai, svetimiems žodžiams išreikšti. Be kitko, kabutėmis išskiriamas perkeltinės prasmės žodžiai. Ar ne? Jei taip, tai ir Chicagoje krepšinio rinktinės sudarinėjamos ir išrenkami vadovai tik kabutėse. Vadinasi, nieko oficialaus nėra, o tikrai šnektos. Žinia, šnekti neuždraus. Tuo daugiau, kad visa šnektą varta šnektos, jei taip galima išsireikšti. Reikalas ne eilinis. Juk pasiūta aplankyti tolimą kontinentą ir jau nekartą sėkmingai išbandyta priemonė (krepšiniu, ne kuo kitu) įrodyti lietuviškąjį pranašumą. Todėl

valia šnekti, valia rašyti. Ir kuo daugiau, tuo bus geriau. Tegu išvyka Australijon virsta kasdien tema. Ir tai nevien tikrai Chicagoje, bet visoje Šiaurės Amerikoje ir Australijoje. Tepasiekia garsas kitus kraštus ir sunkiai pasiekiamą Tėviškėlę. Valia ir rinktinės "sudarinėti" ir net vadovus "išrinkti". Tačiau pastarieji pasismaginimai, kaip ten bebūtų, yra ir bus perkeltinės prasmės. Tinkamus krepšininkus ir vadovus parinkti bus kam ir be šnekorių. Tai atliks mūsų sportinė vadovybė arba jos įgalioti pareigūnai.

Pakaks apie čionykštes šnektas. Geriau susipažinkime su australiškėmis šnektomis ir tenykštemis nuotakomis. Va, Australijos Lietuvių Fizinio Auklėjimo ir Sporto Sąjungos pirmininko J. Jonavičiaus žodžiai:

"Praėjus džiaugsmo svaiguliui, kurį sukėlė Jūsų čia gauta

telegrama, išlaikiusi mūsų grupelę sporto veikėjų bediskutuojančią Jūsų atvykimą iki kitos dienos paašrių, prasidėjo Jūsų telegramoje minėto laiško laukimas..."

Sunku aprašyti mūsų visų džiaugsmą Jūsų telegramą gavus. Pono Bačiūno užuominos Adelaidėje prieš metus laiko apie Jūsų atvykimo galimybes, šiandien jau yra tapę realia galimybe, ir mes tikime, jog nenumatytom kliūtims nesutrukdžius, už maždaug 7 mėnesių turėsime Jus savo tarpe. Jūsų telegramos tekstą tuoj pat pranešiau visiems klubams, spaudai ir Bendruomenės Krašto Vaidybai. Angove (Krepšinio Federacijos pirmininkas) kartu su mumis labai džiaugiasi, jog po ilgo laiko Australijoje gastroliuos aukšto lygio krepšinio komanda ir duos šio sporto mėgėjams progos pamatyti pasaulinės klasės žaidimą.

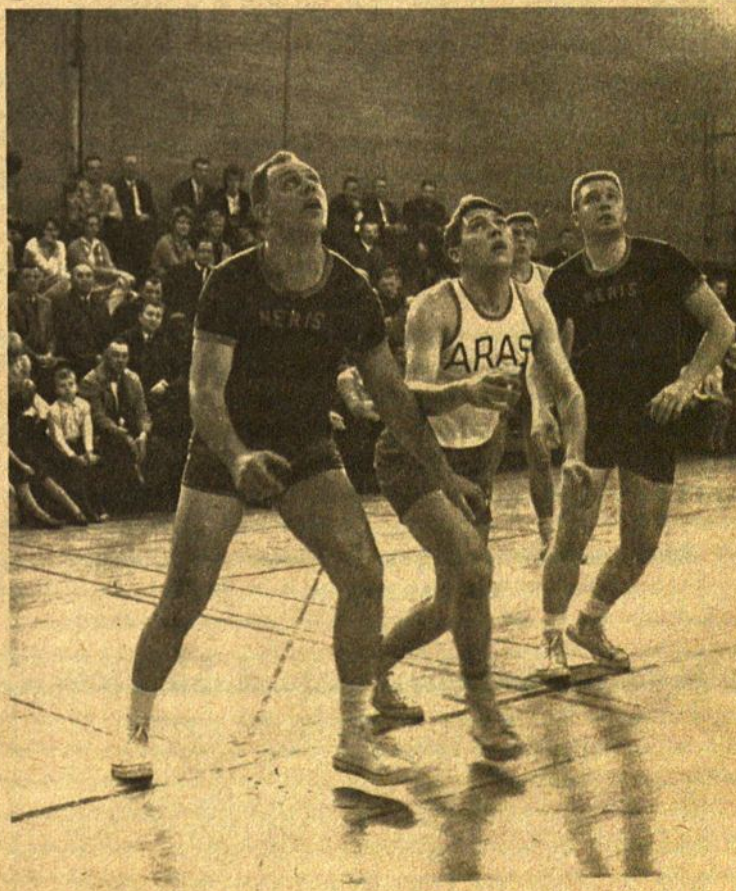
Viskas yra paruošta plačios propagandos apie Jūsų atvykimą

(Nukelta į 6 psl.)

Clevelande sausio 11 d. įvykusios Korpi Neo-Lithuania metinės šventės metu spalvas gavę korporantai: Eglė Augustinavičiūtė, Viskailė Gatautytė, Birutė Jociūtė, Jūratė Karaliūtė, Neringa Kuncaitytė, Živilė Mackevičiūtė, Adelė Šiaučionaitė ir Rimas Gulbinas.

V. Plūdžinsko nuotrauka

Jakšys, Petrauskas ir Benevičius atstovaus savo komandas Vid. Vakarų sporto apygardos vyrų krepšinio pirmenybėse sausio 18-19 d.d. Chicagoje.

P. Petručio nuotrauka

KALBOS KERTELĖ

STEPAS VYKINTAS

DONELAIČIO RAŠTŲ KALBINĖS SAVYBĖS

Minėdami Kristijono Donelaičio 250 m. gimimo sukaktuves, negalime prašlynuoti pro jo kalbos kūrybingumą. Jubilatas yra ne tik klasikinis rašytojas, pasakėčių ir poemos "Metų" autorius, bet ir kalbinis kūrėjas.

Nežiūrint tai, kad Danieliaus Kleino pirmoji Lietuvių kalbos gramatika jau 1653 m. buvo pasirodžiusi, literatūrinė lietuvių kalba dar tebebuvo kudiško vystykloje. Kristijonui Donelaičiui reikėjo laužti pirmuosius ledus šioje srityje. Tačiau neužmirškime, kad Donelaitis buvo gimęs ir išaugęs grynoje lietuviškoje šeimoje: jo tėvas buvo, kaip Nesselmannas rašo, "ein National-Litauer", jo motina taip pat -- lietuviė. Be to, jis studijavo Karaliaučiuje, kur veikė lietuvių kalbos seminaras, daugeliui lietuvių įkvėpęs lietuvių kalbos meilę. Būdamas pastoriumi, Donelaitis gyveno su lietuviu ir rašė lietuviams. Jis išmoko gimtąją kalbą iš tėvų, iš paprastų žmonių, kaimiečių lietuvių. Todėl ir jo raštų kalba yra paprasta, visiems suprantama, tarmiškai žodinga. Donelaičio tarnė yra artima varkiečių aukštaičių tarmė, iš kurios išaugo literatūrinė ir bendrinė lietuvių kalba. Todėl Donelaičio raštai mūsų kalbos ugdybai ir raidai yra labai svarbūs. Iš jų ir šiandien mes galime pasimokyti, kaip reikia netik kurti literatūrinį kūrinį, bet ir jo žodyninį lobyną.

Donelaičio raštų kalba yra turtinga, vaizdinga ir pakankamai gryna. Nors jis vartojo nemažą barbarizmą -- germanizmų ir slavizmų, tačiau šios svetimybės tik labiau pabrėžia anų laikų mūsų kalbos koloritą. Juk atsimeklime, kad Donelaitis gyveno arti Vokietijos ir arti Lenkijos, iš kur skverbėsi į lietuvių kalbą vokiečių ir lenkų kalbų žodžiai. Taip pat ir rusai tais laikais veržėsi į Lietuvą ir nešė savo "kulturą", pirmesdami savo žodžius lietuviams. Tai suprantama, kad Donelaičio raštuose atsirado tokių slavizmų, kaip: glūpas, čėsas, svietas, kvietkai, svodba, uľčia, valnybė etc. (kvailas, laikas, žmonės, gėlės, vestuvės, gatvė, laisvė...)

Taip pat nemaža įsruvo į Donelaičio raštų kalbą ir germanizmų, kaip va: būras, negėlys, kartupelė, kėžas, stuba, jėgerė, špelmonas, trepai... (ūkinkas, vinis, bulvė, šūris, troba, medžio tojas, muzikantas, laiptai...) Dailis svetimų žodžių mums pavaizduoja ir anų laikų administracinę santvarką, pvz.: amtsrotas, amtmonas, almonas, vakmistras, šulcas, urdelis etc. Tuo būdu Donelaičio raštų kalba yra svarbi ne tik kalbininkams, bet ir istorikams, sociologams, kurietyrinėja mūsų praeitinę ir visuomeninę raidą.

Tačiau Donelaičio kalba ne tiek turtinga svetimybėmis, kiek gimtosios kalbos lobiais. Štai paimkime jo grybų vardyną:

"Piempiai, rudmėšiai, storkočių bei baravykų, Jautakių ir baltikių, grūdų irgi bobausių Bėgdamos į girias jos sutaip prisirovė, Kad jau kelios jų su grybais į Karaliaučius Kupčiams išparduot ir ką nusipirkt nukeliavo,

O kas liko dar, zopostui sav pakavojo. (Žr. "Metai", Varsaros darbai. 81 psl. Švietimo Ministerijos Knygų Leidimo Komisijos leidinys nr. 524, Kaunas, 1940 m).

Šio leidinio, kurį paruošė J. Ambrazevičius, žodynyje bandžiau išsiaiškinti, kas per grybai yra plėpės, baltikiai, jautakiai, grūdai, bobausiai, deja, neradau. Baltikių neradau net ir Balčikonio "Dabartinės lietuvių kalbos žodyne", kuris turi apie 1000 puslapių. Apie jautakius Lietuvių Enciklopedijoje parašyta: "Tarp dviejų raštų sienoje arba skliaute kirviu įkirstos įkartos, sudarančios mažas rombinės skylės šviesai įeiti..." Apie jautakį, kaip grybą, šioje vietoje ne žodžio. Tik kitoje vietoje yra jautakis, arba jautakis, žr. pienagrybis. Lengviausiai išsiaiškinau visus šiuos grybus Nesselmann Christian Donalitis, "Litauische Dichtungen nach den Koenigsberger Hadnschriften, Koenigsberg Verlag von Huebner Matz, 1869." Šiame leidinyje yra ne tik Donelaičio raštų tekstai lietuviškai, jų vertimai, bet ir gausus poeto raštų žodynas, kuris apima apie 170 puslapių. Tiesa, plėpė ir Nesselmanno neišsiaiškino, kaip yra nusakyta "ein essbarer Pilz, Plempe". Tačiau Lietuvių Enciklopedijoje taip plėpė apibūdinta: "(Collybia) lakštabudžių grybų gentis, turinti daugybę skirčių. Plėpės panašios kelmučius. Auga žemėje ir ant medžių. Daugumas smulkūs grybai, menko skonio, maistui netinkami. Valgomųjų tėra keletas skirčių. Lietuvoje valgomai nerenkami". Aiškiai Nesselmanno nusakytas baltikis, vok. Weissling, angl. white butterfly. Jautakis, jaučakis, vok. Ochsenauge, angl. Ox-eye, grūdžas, vok. Bitterling, angl. yellow-wort, bobausis, vok. Altweiberohr.

Arba paskaitykime "Pavasario linksmybių" pabaigą, kur poetas apdainuoja daržoves, ar visas mes jas bepažįstame?

"Nugi dabar, ką tik įmanot, sėkite sėklas Sėkite kopūstus, morkus su didele sauja, Ropų, pastarnokų, sviklų bei gi repukų, taip ir šalkių su gardžiais kartupelių valgiais Sėt ir įvaisint, pridabot ir kuopt nepamirškite" Taip besipurtindamos linksmam pavasarį baikit, It jau prie kitų darbų jums vasara šokters." (41 psl.)

Kas tie pastarnokai, kas tie sviklai, kas šalkiai, kažin, ar lietuviui bežino? Pvz.: sviklo neradau nei "Lietuvių kalbos vadove", nei "Dabartinės lietuvių kalbos žodyne", nei Lietuvių Enciklopedijoje. Žinoma, nei J. Ambrazevičiaus Donelaičio "Metų" švietimininėje laidoje. Tik Nesselmannas savo "Glossar" paaiškina, kad tai yra "rote Ruebe". LE. vargais negalais suradau apie cviklinius burokėlius, kur P. Prš. rašo: "Cvikliniai burokėliai -- Beta vulgaris var. esculenta yra dvimetis augalas, Chenopodiaceae šeimos, kilęs iš Viduržemio jūros pakraščiu. Lietuvoje cvikliniai burokėliai yra viena iš svarbiausių daržovių. Jie Lietuvoje gerai auga, nes reikalauja vėsinio ir

Jie garsino lietuvių vardą 1959 m. Pietų Amerikoje. Klūpo iš kairės: R. Dirvonis (kapitonas), A. Švelnys, R. Valaitis (kapitonas), W. Kamarauskas, D. Grabauskas. Stovi: A. Varnas, A. Šimkus, A. Radvilas, J. Skaisgiris, K. Germanas ir rinktinės vadovas V. Grybauskas.

APIE ŠNEKTAS AUSTRALIJOJE...

(Atkelta iš 5 psl.)

varymui, kaip tik bus gauta iš Jūsų daugiau žinių. Suprantama, jog pradžioje jos galės būti tik bendro pobūdžio, tačiau detalėm gausėjant, stiprės ir plėsis mūsų propaganda Australijoje ir lietuviškoje spaudoje." (Iš laiško FASK-to įgaliotiniui V. Adamkavičiui).

Laiške, kaip matote, minimas pasiruošimas plataus masto propagandai. Turimomis žiniomis, propagandai bus panaudoti laikraščiai, radijo ir net televizija. Atsiranda galimybių net kai kurių rungtynių transliavimui TV bangomis. Vienok tai dar nevisos propagandinės priemonės. Antai, australiškoji Coca-Cola kompanija pasiūlė visas savo auto mašinas papuošti specialiais plakatais, skelbiančiais mūsų krepšinininkų atvykimą. Tokią propagandinę akciją Coca-Cola ketina pradėti gegužės mėnesio pradžioje. Pasirodo, kad Australijoje Coca-Cola eiliniams sportininkams įvykiams nelabai domisi. Ji pasirenka tik stambiausius. Kaip pavyzdžiui, Olimpinis žaidimas, Britų Bendruomenės sportininkų žaidimus, teniso Davis taurės varžybas ir pan. Taigi, mūsų krepšinininkų atsilankymas į Australiją didžiųjų tarpan. Todėl miela ir smagu šnekėti ir juodai ant balto parašyti.

P. Petrutis

SPORTO KRONIKA

* Praėjusį savaitgalį Clevelande viešėjo Chicago Korpi Neo-Lithuania krepšinio komanda ir čia sužaidė draugiškas run-

tynes su vietos Žaibu. Rungtynės, ypačiai antrasis kėlinys, pasižymėjo permainingumu ir įtampa. Žaibo krepšinin-

kai pirmame kėlinyje sužaidė pranašiau ir kėlinį baigė 42-38. Po pertraukos vaizdas pasikeitė ir svečiai atsiplėšė 10 taškų skir-

VYRIŠKI RŪBAI

SIUVAMI PAGAL JŲSŲ FIGŪROS IŠMIERAS, PASIRINKTĄ MEDŽIAGĄ IR STILIŲ

- KOSTIUMAI • PALTAI
- FORMALŲS RŪBAI • UNIFORMOS

Darbas atliekamas geriausiose Amerikoje „SIMPSON“ kompanijos siuvyklose.

Didelis pasirinkimas — vietinių ir užsieninių medžiagų.

NAUJAUSI MADŲ ŽURNALAI

JONAS H. AKŠYS

6645 S. WINCHESTER AVE., CHICAGO 36, ILL.
Telefonas 925 - 5179

Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 val. ryto.
Kainos: Paltai nuo \$80 iki ... Kostiumai nuo \$85 iki ...

Tinkami rūbai duoda gerą savijautą

DĖMESIO

Pas mus Jūs rasite vyrų pasaulį! — Mes aprensime Jus nuo galvos iki kojų. Puikiausias pasirinkimas geriausių gaminių vyrų aprangai.

BOTANY „500“ kostiumai ir paltai, MANHATTAN marškiniai, LEE ir DISNEY skrybėlės. Krautuveje Jūs laukiami kasdien, o sekmadieniais nuo 10 iki 4 val.

H. Seigan

VYRIŠKŲ RŪBŲ IR BATŲ KRAUTUVĖ

4630-32 S. Ashland Ave., Chicago 9, Ill. Telef. YA 7-1272

Čia gausite geras prekes pigesne kaina ir ilgesniam išsimokėjimui be nūšimčių! Mandagus patarnavimas lietuvių kalboje.

tumu. Tačiau pirmavimo iki pabaigos neišlaikė. Rungtynės baigėsi 83:79 Žaibo laimėjimu.

Žaibo taškai: Šilingas 10, Šumakeris 19, Henrikas 24, Gelgotas 14, Zylė 2, Bartkus 2, Jūrevičius 9, Venclauskas 1, Motiejūnas 2.

Korpi Neo-Lithuania taškai: E. Modestas 49, A. Modestas 4, Balta 4, Gelažius 17, Morkūnas 4, Panaras 1.

* CLEVELANDO, CHICAGO IR DETROITO lietuvių vyrų krepšinio komandos ruošiasi apygardinėms pirmenybėms. Šiometinės pirmenybės bus sausio 18-19 d.d. Chicagoje, Marquette parko sporto salėje, W. Marquette Rd. ir S. Kedzie kampas. Pirmenybių progą, Vidurinių Vakarų sporto apygardos komitetas sausio 18 d., šeštadienį, Balio Pakšto sveatinėje rengia šokių vakarą.

* CHICAGO MARQUETTE PARKO vyrų krepšinio lygoje, dešimties komandų tarpe varžosi lietuvių Aro, ASK Lituanicos, Korpi Neo-Lithuania ir Neries krepšinio komandos. Rungtyniaujama trečiadienį vakarais ir sekmadieniais po pietų.

* CHICAGO ARO, ASK Lituanicos ir Neries jaunių krepšinio komandos dalyvauja Cicero, Gage ir Marquette parkų lygoje. Aro krepšinininkai pirmąją Cicero ir Marquette parkuose.

* CHICAGO LFK LITUANICA pirmose salės futbolo pirmenybinėse rungtyne (sausio 5 d.) pralaimėjo prieš vokiečių Fortuną 1:0. Rungtynės bus žaidžiamos kiekvieną sekmadienį Chicago Avenue Armory, 234 E. Chicago Ave. Pirmosios rungtynės pradėdamos 12:30 val. p.p.

SLIDINĖJIMO PIRMENYBĖS

Pirmosios Š. Amerikos pabaltiečių slidinėjimo pirmenybės įvyks 1964 m. vasario 8-9 d. Briar Hill, Mich. Varžybas rengia latviai.

Šių varžybų rėmuose taipogi bus pravestos pirmosios Š. Amerikos lietuvių slidinėjimo pirmenybės. Lietuvių pirmenybių vietas bus išvedamos iš bendros dalyvių lentelės, pagal užimtas vietas, visai nedarant atskirų varžybų. Tokiu pačiu būdu bus išvedamos ir latvių pirmenybės.

Visi suinteresuoti klubai bei pavieniai asmenys prašomi, nelaukiant tolimesnių parėdymų, kreiptis į FASK šiuo adresu: A. Bielskus, 15321 Lake Shore Blvd., Cleveland, Ohio 44110 (telefonas 486-6177).

Dalyvių registracija vykdoma per FASK iki š.m. sausio 28 d.

STALO TENISO IR PLAUKYMO VARŽYBOS

XIV-jų Š. Amerikos Lietuvių Sportinių Žaidynių Stalo teniso ir plaukymo varžybos planuojama praversti š.m. balandžio 11-12 d. Detroitė.

Pats skaityk ir kitus ragink prenumeruoti DIRVĄ

SIUNTINIUS Į LIETUVĄ IR KITUS KRASTUS SIUNČIA

Licenzijuota lietuvių įmonė, registruota U. S. Department of Justice ir paskelbta U. S. Department of Commerce

Cosmos Parcel Express Corp.

3212 So. Halsted St., Chicago, Ill., 60608

Tel. CA 5-1864 ir WA 5-2737

IR

Marquette Gift Parcel Service

2439 W. 69 St., Chicago, Ill., 60629

Tel. WA 5-2737 ir 225-1864

Didelis pasirinkimas medžiagų ir visų kitų siuntiniams tinkamų prekių žemesnėmis negu kitur kainomis. Prieš sudarydami siuntinius, patikrinkite mūsų kainas.

Istaigos vedėjai: EDV. ŽUKAUSKAS IR VYT. ŽUKAUSKAS Apie juos skyriuose galima užsakyti maisto siuntinius iš Danijos, taip pat akordeonus, siuvas ir rašomas mašinas iš Europos ir įvairias prekes, net šaldytuvus ir automobilius iš SSSR sandėlių.

drėgnėsio klimato..." Dabar kalbininkams klausimas: ar cvikliniai ar svikliniai burokėliai, nes Donelaitis teigino sviklus, būčiau linkęs, kaip ir Donelaitis, geriau vartoti sviklus, svikliniai burokėliai. Su kitomis Donelaičio daržovėmis mes susipažįstame iš Nesselmanno: pastarnokas, vok. Pastinak, angl. parsnip, repukas, vok. Kohlruebe, Wrucke, angl. Swedish turnip, šalkis, Weisskohl.

Šiame straipsnyje negalėdama aprėpti visų Donelaičio kalbinių turtų, siūlyčiau visiems susipažinti su Nesselmanno Donelaičio raštų laida, kur yra ir plačiausias jo kalbos žodynas. Man gi dar teks ne kartą grįžti į Donelaičio kalbos lobyną. Tuo tarpu norėčiau baigti Donelaičio žodžiais:

"Ak, kur dingot jūs lietuviškos gaudynės, Kaip dar, prūsai vokiškai kalbėt nemokėjo..."

Tik dar papildysiu: ak, kur dingot jūs lietuviškos dienelės, kada lietuviui dar svetimomis kalbomis tarp savęs kalbėti nenorėjo...

VILTIES SPAUSTUVĖ
6907 Superior, Cleveland 3, Ohio, HE 1-6344

- Priima užsakymus iš visų miestų Jungtinėje Valstybėje ir Kanadoje.
- Spausdina ofsetu laikraščius, žurnalus, brošiūras, programas, katalogus ir kitokius leidinius. Jei norite turėti gerai iliustruotą leidinį, kreipkitės į mus.
- Patarnauja organizacijoms, firmoms ir profesionalams: vizitinės kortelės, blankai, receptų, sąskaitų, sąmatų, atskaitomybės ir kitokios formos; Jūsų adresai įvairių dydžių vokuose — reguliariuose ir languotuose.
- Užsakymai išpildomi greitai ir sąžiningai.

CLEVELANDE IR APYLINKĖSE

* L.V.S. RAMOVĖ Clevelando Skyrius ruošia ramovėnų garbės nario gen. K. Tallat-Kelpšos, sulaukusio 70 metų amžiaus, pagerbimą, kuris įvyks 1964 m. sausio 19 d.

* BENEDIKTAS BUTKUS, tris metus tarnavęs JAV kariuomenėje parašutininkų divizione, grįžo į Clevelandą ir čia pas motiną praleidęs šventes, išvyko į Ohio State Universitetą Columbus mieste studijuoti.

* Į BLYNŲ BALIŲ, ruošiamą Korpi Giedros, vasario 7 d. ma-loniai kviečiami atsilankyti Cle-velando ir apylinkės lietuviai. Bus bulvinių blynų, varškėčių, bulvinių dešrų, spurgų ir kt. Po vakarienės bus šokiai ir kavutė. Pradžią 5:30 v.v.

* EUNICE PODIS, populiari ir Clevelando koncertų lankytojų mėgiama pianistė, pasirodys su Clevelando Orkestru sausio 19 d. (sekmadienį), 4 val. p.p. Seve-rance Hall.

Programoje prancūzų kompo-zitorių kūriniai, kaip Ravel Piano Concerto G, Debussy Cantata "L'Enfant Prodigue" ir kt.

NORINTIEMS IŠMOKTI STALO TENISĄ!

Clevelando LSK Žaibo Stalo Teniso Sekcija gavo galimybę vykdyti stalo teniso treniruotes prie augliu DAN VEGH Table Tennis Club patalpose, 1907 Euclid Ave., (kampas Euclid Ave. ir E. 19 St.). Telefonas 771-9134.

Treniruotės vykdomos sekma-dieniais nuo 3:00 val. iki 7:00 val. Kaina -- 50 centų asmeniui už vieną treniruotę.

Šis stalo teniso klubas yra geriausias Ohio valstybėje ir skai-tomas vienas pačių geriausių vi-soje Amerikoje. Savininkas Danny Vegg yra žymus pasauli-nės klasės žaidėjas, pabėgėlis iš Vengrijos, Amerikos dvejetainio čempionas, paskutinius 2 metus kaip profesionalas važinėjo po visą pasaulį su garsiaja Harlem Glo-betrotters profesionalų krepšinio komanda ir pastoviai rodėsi te-levizijoje, žaisdamas parodomą-sias stalo teniso rungtynes. Sta-lo teniso propagavimo tikslu įs-teigė šį klubą, sudarydamas ga-limybes jaunimui išmokti stalo

ALT Sąjungos Clevelando skyriaus valdyba, kurios iniciatyva organizacijų komitetas sausio 12 d. su-ruošė Clevelande Lietuvos prezidento Antano Smetonos mirties 20 metų sukaktį, su prezidento našle Sofija Smetoniene ir sūnumi adv. Juliu Smetona. Nuotraukoje iš kairės stovi: Vytautas Braziulis, adv. Julius Smetona, Vytautas Stuosi, ponis Sofija Smetonienė, Vladas Blinstrubas ir skyr. pirm. Kazys Kar-pius. V. Plodžinsko nuotrauka

tenisą idealiose sąlygose ir prieinama kaina.

Treniruotėse gali dalyvauti vi-si iki 18 metų amžiaus, jau pa-žengusieji, pradžiotai ar visai dar nemokantieji, turį norą iš-mokti. Nebūtina turėti LSK Žaibo narių. Ypatingai pagaidu-tinas amžius yra patys jauniausie-ji, žemiau 12 metų. Treniruotes praveda J. Nasvytis, pagelbstim pačiam Danny Vegg. Treniruotėms mums yra rezervuoti 5 sta-lai.

Stalo tenisas lietuvių tarpe vi-suomet aukštai stovėjo. Tėvai kviečiami paskatinti savo vaikus į treniruotes įsijungti ir šią neeilinę progą išnaudoti. Ypatingai atkreipkite dėmesį tie, kurie turi stalus namuose ir sekmadieniais įgytą patirtį galėtų praktiškai panaudoti savaitės bėgyje.

Kam patiks ir turės gabumų, galės reguliariai įsijungti į klubą, gaunant teisę žaisti, kada tik norima.

Norintieji dalyvauti treniruotėse, prašomi pranešti telefonu Vytautui Nasvyčiui, Jr. -- LI-1-3677, arba tiesiog atvykti treniruotėms į klubą.

* DANIELIUS P. JANKAUSKAS (Yankauskas, Young) mirė ir pirmadienį palaidotas Kalvarijos kapinėse, sulaukęs 80 metų amžiaus, palikęs didelę šeimą: žmoną Gręšę (Puzinaitę), tris duk-teris, vieną sūnų, septynis anūkus ir keturis proanūkus. Kilęs nuo

Kupiškio, Panevėžio apskr. Ame-rikon atvyko 1905 m. Buvo akty-vus Šv. Jurgio parapijos ir katali-kiškų organizacijų narys, ALP klubo narys, Lietuvių Salės ir Lithuanian Village bendrovių da-lininkas. Iš profesijos -- stalius. Buvo pašarvotas Jakubauskų lai-dotuvių namuose. Gedulingos pa-maldos su pamokslu -- Šv. Jurgio bažnyčioje.

* IŠNUOMOJAMAS KAMBA-RYS viengungiu Čiurlionio An-smablo namuose. Kreiptis į G. Motiejūną, telef. 468-0881.

(6-7)

* IŠNUOMOJAMAS BUTAS IŠ 3 kambarių ir virtuvės. Kaina \$45.00. 7509 Myron Ave. HE 1-9541

(6-8)

J. P. MULL-MULIOLIS REALTOR

East Cleveland

2 šeimų, 5-5, rūšys po vi-su namu, 2 garo pečiai, 2 garažai, palikimas, prašo \$16,900. Duokit pasiūlymą!

1 šeimos, 4 mieg. kamba-riai, geras garo pečius. Ne-toli Show High mokyklos. \$13,500.

Šv. Jurgio parapijoje

1 šeimos, 3 miegamųjų, rūšys po visu namu, mo-derniškas šildymas gazu, garažas.

Imokėjimas -- 350 dol. mėnesiniai mokėjimai po 82 dol.

2-jų šeimų, 5-5. Rūšys po visu namu. 2 geri garo pečiai. E. 71 gt. arčiau St. Clair. \$11,700.

3 šeimų, 3-3-5, 2 nauji ga-ražai, gerame stovyje. Mė-nesinės pajamos \$170. Pra-šo \$12,500.

2 šeimų, 5-6, 2 geri ga-zo pečiai, variniai vandens vamzdžiai, 3 garažai. \$9800. Galite pirkti su \$500 imokė-jimu. Paskaičiuokite! Jums duos daug kartų daugiau nuošimčių, kaip banke.

Geras, mūrinis pastatas su 2 krautuvėmis ir 3 butais ir šalia dar 2 kraut. Puikiai-me stovyje. Apie \$5,000 imokėti.

Lietuviai bendradarbiai: Alg. Dailidė ir John Lorenz 13229 Superior Ave.

UL 1-6666

Nepamiršk laiku at-naujinti DIRVOS pre-numeratą.

DETROIT

BALFO SUSIRINKIMAS

Sekmadienį, sausio 19 d. 12 val. Lietuvių Namuose šaukiamas Balso 76-to skyriaus visuotinis narių susirinkimas. Dienotvar-kėje pranešimai, naujos valdybos rinkimai ir einamieji reikalai. Visi nariai kviečiami dalyvauti. Susirinkimas skaitysis teisėtai nežiūrint dalyvių skaičiaus.

Valdyba

BOSTON

IŠVYKO JUOZAS GEDMINTAS

Vienas iš žymesnių visuome-nininkų SLA, T-nės S-gos ir ki-tų organizacijų narys Juozas Ged-mintas persikėlė gyventi į Los Angeles. Jo šeima jau seniau ten yra išvykusi. SLA 308 kuopa su-rengė jam išleistuves.

PARDUODAMAS

puikiai išlaikytas ir įrengtas vištų ūkis

Savininkai jį turi parduoti sveikatos sumetimais. Ūkis netoli miesto, 6 kam-barių namas. Labai prieina-ma kaina.

Telrautis telef. TU 3-3158 arba rašant: Mrs. Leon Ka-shub, 41 Pershing Avenue, Trenton, N. Jersey.

Šv. Kazimiero Lituanistinei Mokyklai paremti

KONCERTAS - BALIUS

Sausio 25 d., šeštadienį, 7 v.v.

Naujosios parapijos salėje Neff Rd.

Programoje:

NERIJA LINKEVIČIUTĖ

Sopranas

STASYS BARAS

Tenoras

ALEKSANDRAS KUČIŪNAS

pianistas

Šokiai, grojant J. Wendel orkestrui. Vaisės prie atskirų stalų.

Bilietai po 3 dol., 2, 1 ir su aukų lapu.

BILIETAI GAUNAMI: Dirvoje, Patria krau-tuvėje, Spaudos kioske ir koncerto dieną kasoje.

Telefonu užsakyti galima: A. Butkus 761-8367 ir pas kitus Komiteto narius

Rengia Šv. Kazimiero Lituanistinės Mokyklos Tėvų Komitetas

WORCESTERIO SKAUTŲ SUEIGA

Naujame Maironio parke, kuriame yra prisiglaudę skautės ir skautai ir kur vyksta visi didesnieji lietuviški rengimai, praėjusiais metais gruodžio mėn. pradžioje Nevėžio tunto ir Nerin-gos viet. skautai ir skautės iš-kilmingoje sueigoje užbaigė Ju-bilėjinį metus ir paminėjo kariuomenės šventę.

Sueigos metu trys skautės davė jaunų skautų pasižadėjimą: A. Dabrilaitė, Aud. Dabrilaitė ir L. Brantaitė, o skautų įzo-dį davė: N. Brantaitė, Z. Bran-taitė ir D. Pumerytė. Skautiš-kus kaklaraisčius užrišti buvo

pakviestas s. fil. V. Mantautas, gerojo darbo mazgelį -- s. fil. P. Molis ir Tėvynės maz-gelius sesių mamytės, Vietinin-kės s. E. Garodeckienės (saky-mu buvo paskelbtos sesės, įsigi-jusios įvairias specialybes bei išlaikiusios patyrimo laipsnius. Tuntininkas s. v. v. sl. Prapuolenis pasveikino visus Jubilėjinį metų užbaigimo progą ir priminė skautams būti dar geresniais skautais ir stengtis įtraukti į jaunųjų skautų eiles kuo daugiau narių.

Antroje dalyje buvo kariuome-nės šventės minėjimas. Apie kariuomenę ir jos kovas už Lie-tuvos laisvę istorijos bėgyje, lie-tuvių pasiaukojimą ir norą būti laisvais, kalbėjo s. fil. V. Man-tautas.

Sueigai ir minėjimui pasibaig-us sesės visus svečius ir skau-tus pavaišino kavute ir užkan-džiais. Kavutės metu buvo pa-gerbt ps. fil. R. Molienė ir s. fil. P. Molis už jų nuolatinį darbą lietuviškai skautybei ir darbą su Worcesterio skautais. Skautų Tėvų Kom. Pirm. J. Šer-mukšnis padėkojo jiems už jų darbą ir jaun. skautės: A. Pa-lubeckaitė ir Dėdinaitė įteikė Tė-vų Komiteto dovaną iš medžio išdrožtą vytį. Taip pat sveikino Meno Mėgėjų Ratelio pirm. p. K. Adomavičius, LB pirm. Stanelis, J. Židžiūnas, J. Pipiras, J. Pa-lubeckas.

(v)

P. ir R. Moliai dėkoja už įteiktą dovaną jų pagerbimo metu. Prie stalo sėdi V. Mantautas, Židžiūnienė ir Stanelis. E. Meilaus nuotrauka

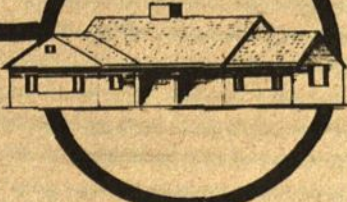

Neringos viet. adjutantė Violeta Matulevičiūtė skaito įsakymus. Toliau matyti vietininkė Elena Gorodec-kienė. E. Meilaus nuotrauka

Naturally SUPERIOR SAVINGS

SINCE 1909
13515 EUCLID AVE.
6712 SUPERIOR AVE.

HOME and
REMODELING
LOANS
.....
INSURED SAVINGS

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185th St.
KE 1-7770

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

* LIETUVOS MINISTERIS S. GIRDVAINIS kartu su kitais prie Šv. Sosto akredituotais atstovais buvo priimtas Jo Šventenybės Popiežiaus Povilo VI iškilmingoj audiencijoj ir pareiškė Šventajam Tėvui Lietuvos vardu naujųjų metų linkėjimus. Vėliau min. Girdvainis dalyvavo ceremonijoje, kurios įvyko Romos aerodrome Popiežiui išskrendant iš Šventąją Žemę ir parvykstant iš šios savo istorinės kelionės.

MARTA LIEDA VANAGAITĖ BAIGĖ UNIVERSITETĄ

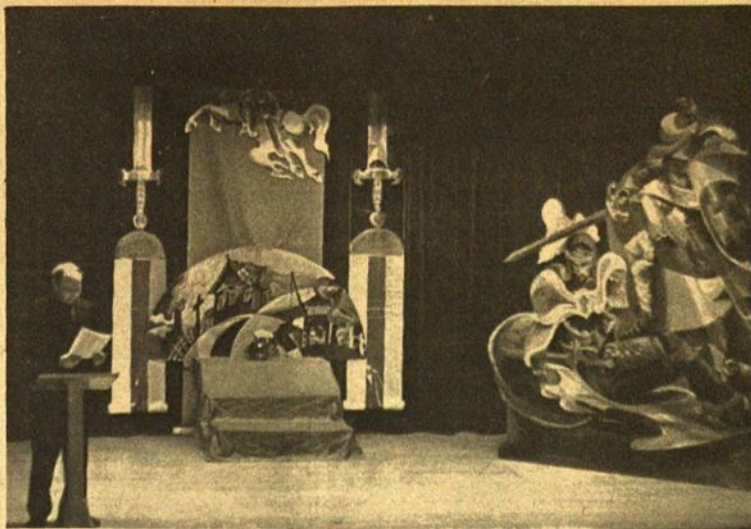
Senojoj lietuvių kolonijoje: 740 Henry St. Collinsville, Ill.

gyvenanti naujoji ateivė Marta Lieda Vanagaitė, po intensyvaus darbo ir pastangų, užbaigė studijas St. Louis Universitete gaudama Bachelor's Degree. Pažymėtina, kad Marta studijas tęsė ir baigė šalia pastovaus kasdieninio darbo. O tai aišku parėikalavo ištvėrmės ir atsidėjimo numatytam tikslui pasiekti.

Jaunoji diplomantė gimė Lietuvoje ir karo audros srovėje atsidūrė Vokietijoje, kur lankė pradžios mokyklą. Iš čia su tėvais atvyko į Collinsville, kur pradėjo lankyti vidurinę mokyklą -- ją baigė ir baigus gavo darbą ir kartu įstojo į St. Louis Universitetą. Dirbant užtruko ilgiau, bet tikslas buvo pasiektas.

Tačiau dar tuo Marta nepasitenkino ir šiuo metu ji tęsia tolimesnės studijas tame pačiame St. Louis Universitete The School of Law fakultete, šalia kasdienio pilnos dienos darbo įstaigoje.

Apylinkės lietuviai sveikina Martą įgijus diplomą ir kartu linki geros kloties ir tolimesnės studijose, kartu tikėdamiesi, jog ji nebus retas svečias tų žmonių tarpe, kurie, kaip ir jina pati, yra kilę iš to paties krašto, kuris mūsų vaizduotėje menasi kaip brandaus auksinio derliaus ir gelsvo gintaro čiurlioniškas peizažas.

V. Jonikas skaito baladę apie 1863 m. sukilimą Žemaičiuose. G. Peniko nuotrauka

Kariuomenės šventės minėjimas New Yorke

Lietuvos kariuomenės šventės minėjimas New Yorke, turėjęs įvykti praeitų metų lapkr. 23 d. dėl JAV prezidento Kenedžio mirties buvo atidėtas ir įvyko š. m. sausio 4 d., Apreiškimo parapijos salėje, Brooklyne.

Minėjimą atidarė Jonas Šiepetys, Liet. Veteranų S-gos "Ramovė" New Yorko skyriaus

pirm., pakviesdamas sugiedoti Lietuvos ir JAV himnus ir tylos minute pagerbti žuvusius karius, partizanus ir nukankintus už Lietuvos laisvę. Po to, įžangos žodyje trumpai priminė Lietuvos praeitį, savanorių kovas, kariuomenės organizavimąsi, nepriklausomybės laikotarpį ir kariuomenės reikšmę mūsų tautos jaunimui. Minėjimo programai vadovauti pakvietė Stasį Gudą, "Ramovė" New Yorko skyriaus kultūros reikalams vadovą.

Pagrindiniu kalbėtoju buvo Kario žurnalo redaktorius Z. Raulinaitis, labai kruopščiai ir įdomiai paruošęs paskaitą.

Kai švenčiame Lietuvos nepriklausomybės šventę, -- sakė jis, -- pagerbiame ne tik didžius valstybės vyrus, kurie savo stipria valia ir lemtingais veiksmais nuvedė tautą laisvės keliu, bet tuo pačiu atsigaiviname ir nepriklausomybės idėją, savą valstybingumo idealu. O kai minime Lietuvos kariuomenės atkūrimą, pagerbiame didvyrius, kurie aukoję savo gyvybę ir sveikatą, kad mes laisvi būtume. Tai laisvės aukos šventė, Kariuomenės šventė yra kartu ir mūsų vilties šventė.

Žvilgtelėję į mūsų istoriją, matome, kokia nepaprasta kūrybinė jėga slypėjo Lietuvos karinėje idėjoje ir jos vyrų karinėje dvasioje, todėl nenuostabu, kad mūsų priešai nieko tiek nebijo, kaip tos karinės idėjos atgimimo ir karinės dvasios įsiliepsnojimo Lietuvoje, vėliausiai iškilusios partizanų kovose, kurios, anot inž. J. Miklovo, buvo baisesnės, kaip rusų vokiečių karo fronto veiksmai 2-jo pasaulinio karo metu Lietuvos žemėje.

Prelgantas pabrėžė, kad Laisvės Kovų Dainų redaktoriaus J. Aisčio žodyje teigimas, jog partizaninis sąjūdis neskirtinas į aktyvą, nėra teisingas. Partizanai ir šiandien Lietuvoje tebėra apdainuojami kaip tautos didvyriai, apie juos kūrimos legendos. Jis priminė, kad karinė ir laisvės troškimo dvasia yra įgimta lietuvių, nežiūrint, kur jis gyventų. JAV pirmieji išeiviai yra įkūrę net kariniais vardais org.-jų, pav.: Lietuvos Sargų Draugystė; Tautiška ir Pašalpinė Draugystė Lietuvos Kareivių, Olgerdo Kareiviška Draugystė ir k. Kai kurios jų turėjo ir kariškus tikslus, kurie buvo dalinai įgyvendinti Lietuvai atsikūriant.

Taip pat jis priminė, kad buvusieji kariai privalo išeivijoje išlaikyti tą karinę idėją, kurią tikty padalinti į tris dalis: tėvynės meilės ir patriotizmo skleidimas jaunimo tarpe; mokyti ir tobulinti savo turimas ka-

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SĄJUNGOS RICHMOND HILL SKYRIAUS NARĖS-PONIOS

turi garbę Jus kviesti atsilankyti į

UŽGAVĖNIŲ VAKARĄ - BALIŲ

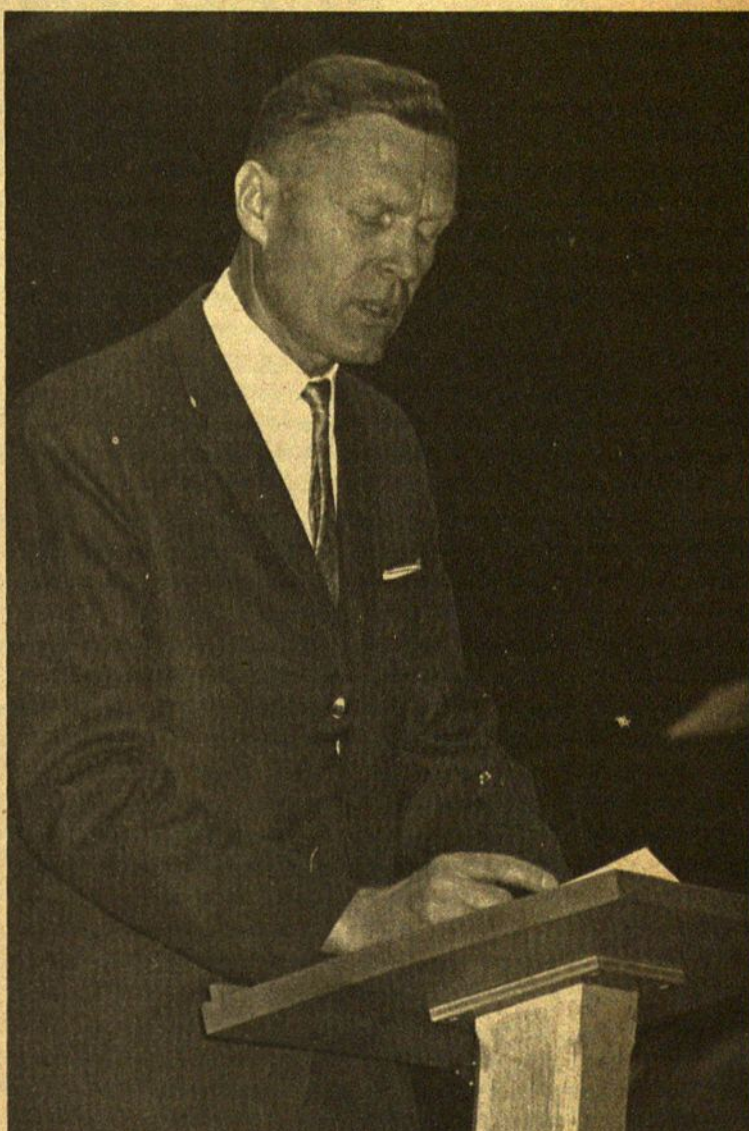
SHOW BOAT salėje, 814 JAMAICA AVE.,

Woodhaven, N. Y.

1964 m. vasario 1 d. 7 val. vak.

Lietuviškos vaišės, koktailiai, šokiai ir kitos staigmenos, grojant Butrimo orkestrui. Įėjimas \$7.00; studentams \$5.00

ALTS Richmond Hill sk. valdyba

Kario redaktorius Z. Raulinaitis skaito paskaitą kariuomenės minėjime. G. Peniko nuotrauka

rines žinias, sekti pasaulio karybos vystymąsi, kad nebūtume atsilikę ir Lietuvos karinių tradicijų palaikymas ir ugdymas.

Prelegentas vartojo daug citatų iš partizanų kūrybos iš Laisvės Kovų Dainos knygos, išleistos Lietuvos Nepriklausomybės Fondo.

Meninėj dalyje V. Jonikas pasikaitė savo kūrybos, J. Rūtenis padėklamavo iš savo kūrybos apie Lietuvos karalių Mindaugą ir New Yorko vyrų oktetas, vadovaujamas muz. A. Mrozinsko, žavingai padainavo. Scena buvo išpuošta dail. J. Juodžio dekoracijomis. Po programos buvo šokiai ir bufetas, paruoštas New Yorko birutinių rūpesčiu.

E. Čekienė.

KARYS, gruodžio mėn. numeris jau pasiekė skaitytojus. Tai pasaulio lietuvių karių - veteranų mėnesinis žurnalas, savo dėmesį skiriant karinėms temoms kurių dauguma siekia istorinės reikšmės įvykius ir prisiminimus. Žurnalas, jau eilę metų redaguojamas Zigmo Raulinaitis, savo turiniui pažvaizinti telkia ir literatūrinę medžiagą bei plačią ir aktualią kroniką. Paskutinis 1963 m. numeris ypatinai gausus mirusių Lietuvos karių nekrologais.

LIONĖS JODYTĖS NAUJAI PLOKŠTELEI PASIRODŽIUS

Kaip praeitais metais koncerte išpildytų dainų plokštelė susilaukė nepaprastai gražių atsiliepimų -- ne tik dainos mylėtojų, bet ir muzikos kritikų tarpe.

Šia plokštele solistė Lionė parodo pasauliui lietuvių dainos grožį ir aukštą lietuvių kompozitorių lygį -- visa tai sugretinama ir pastatydama savo nepaprastai malonaus ir švelnaus balso dėka.

Šiuo lietuviškosios solistės Lionės Juodytės kūrinium mes galime didžiuliuoju prieš svertimaučius ir savo širdyse palinkėti solistei tolimesnės sėkmės dainos ir muzikos barose -- dar daugiau išgarsinant Lietuvos vardą ir jos dainų grožį.

Lionė Jodis contralto at Town Hall in Five Languages -- plokštelė prašoka bet kokius jos anksčiau pasirodymus bei įdainingumą.

Plokštelės įpakavimo viršelį iliustravo dail. Jurgis Juodis.

(s)

* JAV LB DARBUOTOJŲ SUVAŽIAVIMAS NEW YORKE įvyks 1964 m. sausio mėn. 18-19 dienomis Apreiškimo parapijos salėje, 259 North 5 St., Brooklyn, N.Y. Suvažiavimas prasidės 11 val. ryto. Be aplinkinių atstovų suvažiavime kviečiami dalyvauti lituanistinių mokyklų mokytojai, tėvų komitetų bei visų organizacijų atstovai ir LB Tarybos nariai.

Taip pat suvažiavime dalyvaus ir pranešimus padarys: LB Centro Valdybos pirmininkas Jonas Jasaitis, LB Švietimo Tarybos pirmininkas Jeronimas Ignatonis ir LB Tarybos Prezidiumo pirmininkas Stasys Barzdukas.

To pačio pobūdžio suvažiavimas, įvykęs Chicagoje, buvo labai naudingas bendruomeninei veiklai gyvinti ir plėsti. Todėl visi kviečiami suvažiavime dalyvauti.

* VINCO KRĖVĖS LITERATŪRINĖ PREMIA, skiriama Montrealio Lietuvių Akademinio Sambūrio, atiteko Algimantui Mackui už jo poezijos rinkinį "Neornamentuotos kalbos generacija ir augintiniai". Vinco Krėvės Literatūrinės Premijos Komisiją sudarė: Alfredas B. Pusauskas (Jury Komis. Pirm.), Jonas Adomaitis, Jurgis Jankus, Vytautas A. Jonynas, Henrikas Nagys.

Galutiniame balsavime Algimanto Mackaus knyga gavo pirmą vietą, toliau sekė: L. Sutemos "Nebėra nieko svetimo"; Vl. Šlaisto "Be gimto medžio"; J. Švaisto "Žiboriai plaukia"; ir J. Meko "Gėlių kalbėjimas".

J. Janavičiaus knyga "Pakeliui į Atėnus" nebuvo svarstyta, kadangi jury komisijai knygos nebuvo atsiųsta ir jos įsigyti nebuvo galima.

Danutė Matonytė ir Gediminas Trimakas šiomis dienomis susituo-kę šv. Andriejaus bažnyčioje Philadelphijoje. Jaunoji priklauso Korp! Neo-Lithuania. V. Gruzdžio nuotrauka

Jeigu esate tikras,

kad Jūsų giminė, bičiulis ar geras pažįstamas neskaito Dirvos, atsiųskite jo adresą. Mes dovanai siuntinėsimė jam Dirvą dvi savaites susipažinti.

Jeigu esate tikras, kad užsąkęs Dirvą dar jos neskaitančiam kaimynui ar geram bičiuliui, padarysite malonią jam staigmeną, užsakykite ją dabar, nes

iki š. m. SAUSIO 31 d. kaip dovana užsakoma Dirva kainuos Jums tik 10 dol. metams.

Norėdami užsakyti Dirvą supažindinti ar jos prenumeratą padovanoti 1964 metams, užpildykite žemiau esančią atkarpą ir iškirpę ją atsiųskite: Dirvai, 6907 Superior Avenue, Cleveland, Ohio 44103.

DIRVA

(Vardas ir pavardė)

(Adresas)

Susipažinti ☐
Priedų čekis ☐

REMKIME NE ŽODŽIAIS

Lietuvių išeivių gyvenime yra reikalių, kurie negali laukti atokvėpio, nes jie niekada, tiesa, dar nėra ir kitu laiku ristelės tempo siekę. Mintyje turim mūsų mokyklas. Jei šiaip jau lietuvių vyresnė išeivija nebe pagrindinė giriasi gana patenkinamo lygio mokykliniu vidurkiu. Ta pati išeivija kartais parodo šykštų dėmesį mūsų lituanistikos mokykloms.

Nežiūrint tamsoko bendrojo atspalvio, atsiranda nedidelė saujelė entuziastų, kurie gelbsti tai, kas galima, nors jokių būdų nepajėgia atlikti tai, ko reikėtų. Šis paskutinytis atvejis paprastai randa išlandą tuščiavidurių rezoliucijų formoje, bet tokiu jis ir telieka. Tenka todėl remti gelbstinčiųjų pastangas. Šiai sričiai priklauso lėšų mokykloms parūpinimas. Tiesa, tos lėšos ateina daugiausia iš tėvų, kurie neša neproporcingai sunkią našą lietuvių išeivijai, neša beveik vieniši, tuščiakalbių plakami ir ciniški pašiepiami.

Lėšų telkimui ir savitarpio ryžto ugdymui Chicago Aukštesnioji Lituanistikos mokykla ruošia metinį vakarą Jaunimo Centre, sausio 18 dieną. Ši mokykla yra viena iš Chicago lietuvių pasididžiavimo objektų. Su šitu jausmu tenka prisiminti, kad CALM metiniai vakarai iki šiol per 13 metų buvo lietuvių visuomenės pastovios mažumos remiami. Iš kitos pusės, jie teikė šilumos ir vakarų dalyviams. Nėra abejonės, kad panašiai nutiks ir šiais metais sausio 18 dieną.

(bn)

AUKOS DIRVAI

A. Mikalkėnas, Detroit	4.00
V. Butkienė, Great Neck ..	5.00
C. Tamašauskas, Phila.	4.00
P. Dagys, Middletown	4.00
Dr. Venk-Venckūnas, St. Louis	4.00
A. Reklaitis, Chicago	4.00
X. X., Boston	14.00
St. Vilinskas, Windsor	4.00
M. Sketerytė, Brooklyn	2.00
A. Blūdžiūsis, Detroit	4.00
A. Vabalas, Venezuela	4.00
J. Guobys, Providence	2.00
J. Mikuckis, Baltimore	1.00
M. Židonis, New Haven	2.00
A. Igaunis, Waterbury	1.00
J. Montvila, Brooklyn	4.00
M. Vansauskas, Lyons	1.00
Pr. Šalpa, Flushing	4.00